

Kontaktperson
Miljöavdelningen
Naturskyddsenheten
Sanna Persson
010 - 224 10 00 (vxl)
skane@lansstyrelsen.se

Enligt sändlista

Bildande av naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun

Länsstyrelsens beslut

Med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808) förklarar Länsstyrelsen det område som anges med kraftig svart punktstreckad linje på bifogad karta, bilaga 1, som naturreservat. Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets gränser ska märkas ut i fält enligt Naturvårdsverkets anvisningar.

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet ska de föreskrifter gälla, som anges nedan med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

I enlighet med 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer länsstyrelsen bifogad skötselplan, bilaga 4.

Länsstyrelsen upphäver, med stöd av 7 kap. 7 § miljöbalken, Länsstyrelsens beslut den 18 december 2001 om bildandet av naturreservatet Borgen (Dnr 231-34184-00, 1283-206). Upphävandet gäller först när detta beslut har vunnit laga kraft.

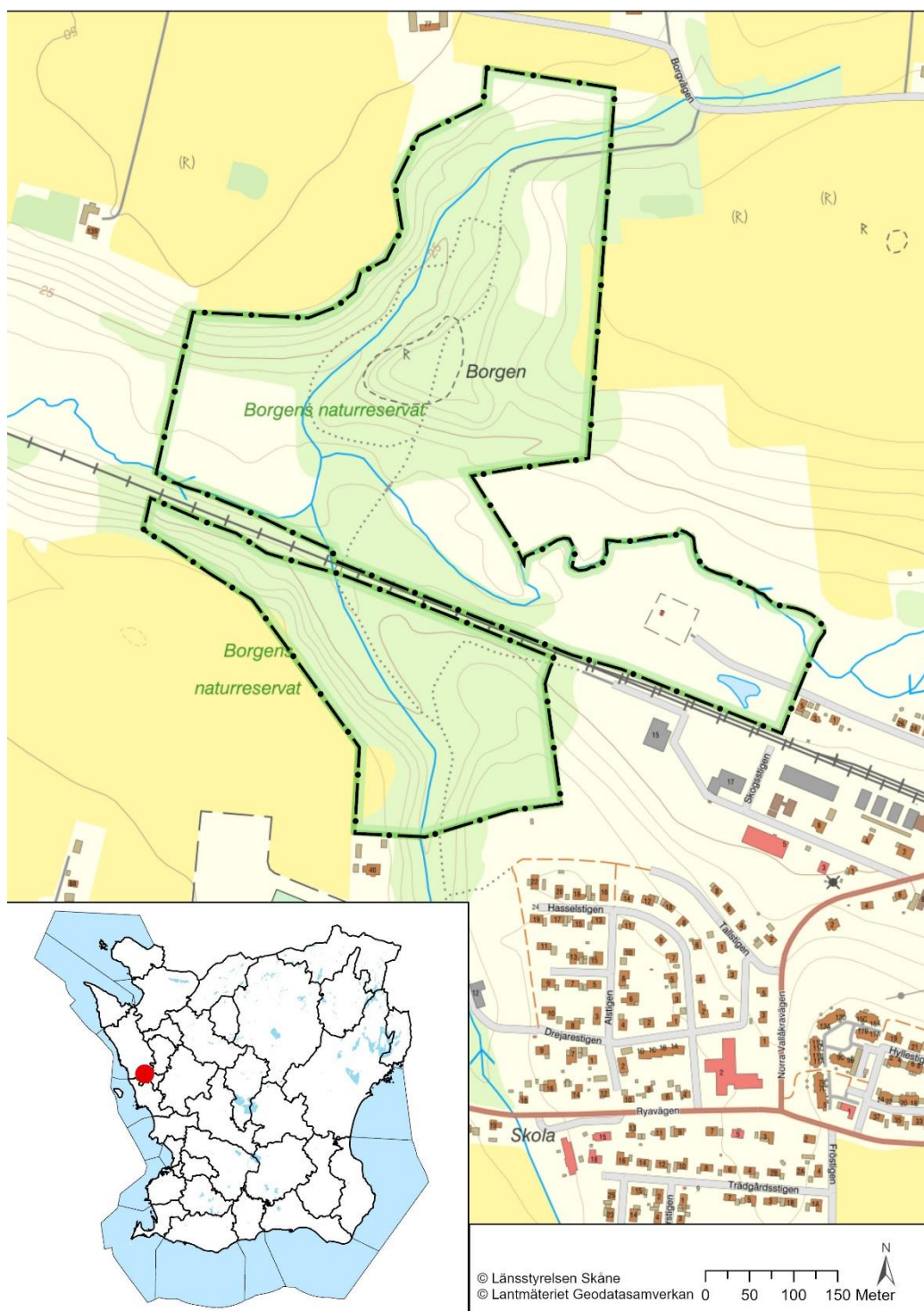

Fig. 1. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Borgen
Kommun:	Helsingborg
Natura 2000-ID¹:	SE0430117
NVR -ID²:	2014969
Gränser:	Området begränsas av mitten av svart punktstreckad linje på till detta beslut bifogad karta (bilaga 1)
Fastigheter:	Kvistofta 13:11; Norra Vallåkra 1:10; Norra Vallåkra 1:12 (del av); Ormatorp 6:8 (del av); Södra Vallåkra 1:24 (del av); Södra Vallåkra 17:1
Markägarkategori:	Kommun, Skånes Naturskyddsförening, enskild
Läge:	Norr om Vallåkra
Centralpunkt:	E: 365776 N: 6204577 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	7 – Skånes sediment- & horstområde 6m – Skånska SV-slätten
Typindelning enligt vatten-direktivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Vattenförekomst (HID)³:	Råån SE620565-131931
Inskrivna nyttjanderätter:	Servitut 1283K-13450.1
Areal:	30 ha, varav vatten 0,1 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

långsiktigt bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets ädellövskog, vattendrag och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram. Syftet är också att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till upplevelser av områdets naturmiljöer och kulturlämningar.

¹ Rådets direktiv 92/43/EEG om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (Fågeldirektivet)

² ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur.

³ Enligt VISS, Vatteninformationssystem Sverige

Syftet uppnås genom att:

- bevara och utveckla en flerskiktad ädellövskog med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar samt inslag av luckor och gläntor,
- bevara och gynna de grova och skyddsvärda träden samt ersättare,
- inget produktionsinriktat skogsbruk bedrivs,
- inte transportera ut någon form av död ädellövved från skogen,
- betesmarkerna bevaras och hävdas genom naturvårdsinriktad beteshävd.
- uppsläende träd och buskar röjs bort fortlöpande för att förhindra igenväxning av betesmarkerna,
- bevara och utveckla livsmiljöer knutna till vattendragen,
- bevara och utveckla de faunistiska, floristiska och mykologiska värdena inom området,
- bekämpa främmande och/eller invasiva arter,
- nödvändiga åtgärder utvärderas och vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter samt särskilt skyddsvärda arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv,
- kulturhistoriska lämningar hålls synliga och fria från vedartad igenväxningsvegetation genom röjning,
- anordningar för besökare såsom parkeringsplats, informationsskyltar, leder, broar och stängselgenomgångar underhålls och anläggs vid behov.

Reservatsföreskrifter

A. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. avverka träd eller buskar eller bortföra död ved,
2. så eller plantera ut växter eller sätta ut djur,
3. plöja, spränga, gräva, schakta, tippa, dumpa, anordna upplag, bedriva täkt, fylla ut eller på annat sätt skada mark eller småvatten,
4. omföra betesmark till åker- eller skogsmark,
5. uppföra byggnad eller annan anläggning, exempelvis mast, vindkraftverk eller liknande,
6. anlägga väg eller dra fram mark- eller luftledningar,
7. dika eller dränera,
8. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel, stödutfodra eller tillföra växtnäringssämnen eller jordförbättringsmedel,

9. avmaska betesdjur på betesmarker eller släppa avmaskade betesdjur på bete tidigare än 14 dagar efter avmaskning samt använda långtidsverkande avmaskningsmedel,
10. bedriva jakt under lördagar, söndagar och övriga helgdagar,
11. utfodra vilt,
12. utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt, t.ex. genom att dämma, leda bort vatten eller utföra vattenreglering.

B. Föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.

För att tillgodose syftet med naturreservatet förpliktas markägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla att följande anordningar och åtgärder vidtas inom naturreservatet:

1. utmärkning av naturreservatets gränser enligt Naturvårdsverkets anvisningar,
2. uppsättning och underhåll av informationstavlor,
3. hävd genom bete eller slåtter samt uppförande av stängsel på mark som anges som betesmark, enligt bilaga 2.
4. avverkning och bortforsling av sly, träd och buskage i betesmarkerna, enligt bilaga 2,
5. inplantering eller insädd av inhemska arter vilka är knutna till biotoperna i naturreservatet,
6. naturvårdsåtgärder i skogsmark i syfte att gynna hotade arter, grova träd och förnygring av skog. Åtgärderna avser frihuggning, inplantering, luckhuggning och veteranisering,
7. vattenvårdsåtgärder får utföras vid behov. Åtgärderna avser återskapande av livsmiljöer i och kring ett vattendrag,
8. utförande och underhåll av anläggningar för allmänhetens tillgänglighet i hela naturreservatet. Det avser leder, stängselgenomgångar, broar, parkeringsplats och informationsskyltar, enligt bilaga 3,
9. uppföljning av områdets bevarandemål, skötsel och miljöövervakning,
10. åtgärder i syfte att motverka skador som orsakas av vilt, genom stängsling,
11. bekämpning av för området främmande och/eller invasiva arter.

C. Ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken och 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken mm. om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet.

Utöver föreskrifter och förbud i andra lagar och författningar är det förbjudet att:

1. ta bort, gräva, borra, måla eller på annat sätt skada mark, sten, stenmurar, naturföremål eller kulturlämningar,
2. elda annat än med friluftskök,
3. medvetet störa betesdjur,
4. ta med hund eller annat sällskapsdjur som inte hålls i fysiskt koppel,
5. föra bort död ved, bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda stående eller liggande träd och buskar,
6. placera eller sätta upp tavla, plakat, skylt, affisch eller liknande,
7. sätta ut eller släppa ut för området främmande arter,

Vidare är det förbjudet att utan länsstyrelsens tillstånd:

8. på land eller i vatten fånga insekter, spindlar, snäckor eller andra ryggradslösa djur annat än genom håvning, handplockning eller annan selektiv metod som inte förstör djurets livsmiljö, med efterföljande återutsättning inom naturreservatet. Kravet på återutsättning gäller inte enstaka beläggsexemplar av svårbestämda arter av varje art under förutsättning att fynden registreras i Artportalen, eller motsvarande databas för hotade arter, och att insamlandet inte bryter mot fridlysningsbestämmelserna.

Undantag från föreskrifter

Ovanstående föreskrifter under A och C utgör inte hinder för:

- förvaltaren, eller den som Länsstyrelsen utser, att utföra de åtgärder som behövs för reservatets vård och skötsel och som framgår av föreskrifter B1-11.
- tillsyn i samband med förvaltarens skötsel av området,
- driftåtgärder av vid tidpunkten för detta beslut befintliga vägar för motorfordon, vägkanter, vägdiken eller enskilda brukningsvägar. Driftåtgärder som ovan åsyftas är: lagning av mindre beläggningsskador och potthål, röjning och slåtter av väglänther eller rensning av vägtrummor och vägdiken och kapning av överhängande grenar,
- underhållsrensning av lagakraftvunna dikningsföretag eller lagliga diken. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden,
- drift, underhåll och ombyggnad inom gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätter av vid tidpunkten för detta beslut befintliga ledningar och anläggningar tillhörande staten, kommunen, markägare, el-, energi- eller

teledistributör. Inför utförande av arbetet ska naturreservatets förvaltare informeras om åtgärden. Vid akuta underhållsåtgärder kan förvaltaren informeras i efterhand, dock senast inom tre arbetsdagar från det att arbetet har inletts.

Från reservatsföreskrifterna gäller följande undantag;

Föreskriften A2, A3, A7, A8, C1 och C7 gäller inte i samband med brukande av åkermark, enligt bilaga 2.

Föreskriften A5 gäller inte mobila jakttorn.

Föreskriften A8 gäller inte för övergångsutfodring av betesdjur i maximalt två veckor vid betessläpp och installning.

Föreskriften A9 gäller inte vid behandling av parasitangrepp som konstaterats under pågående betessäsong om korttidsverkande preparat används.

Föreskrifterna C4 och C6 gäller inte i samband med jakt.

Föreskriften C6 gäller inte i samband med skogliga åtgärder.

Föreskrifterna gäller inte tjänstemän från Länsstyrelsen i samband med tillsyns- och förvaltningsuppdrag.

Länsstyrelsen får enligt 7 kap. 7 § miljöbalken, om det finns särskilda skäl, lämna dispens från meddelade reservatsföreskrifter.

Upplysningar

Länsstyrelsen vill upplysa om att föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 30 § miljöbalken gäller även om beslutet överklagas. Dessutom gäller andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna för området, exempelvis:

- 7 kap. 28 a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

- Fridlysningsbestämmelser. Alla vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon är fredade enligt jaktlagen (1987:259). Vissa svamp-, växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen.
- 7 kap. miljöbalken med bestämmelser om områden som omfattas av biotopskydd (11 §) eller strandskydd (13-18 §§).
- 7 kap. 1 § miljöbalken. Var och en som utnyttjar allemansrätten eller annars vistas i naturen ska visa hänsyn och varsamhet i sitt umgänge med den.
- Anmälningssplikten enligt 12 kap. 6 § miljöbalken för verksamheter eller åtgärder som väsentligen kan komma att ändra naturmiljön gäller även om de inte är förbjudna enligt reservatets föreskrifter. Vid aktiviteter som inte förbjuds av reservatsföreskrifterna och som kan medföra en väsentlig skada på naturmiljön, såsom markslitage eller påverkan på djurlivet vid t ex större tävlingar, friluftsarrangemang mm. ska anmälan om samråd enligt 12 kap. 6 § Miljöbalken ske med Länsstyrelsen.
- 2 kap. Kulturmiljölagen (1988:950) med bestämmelser om skydd av fornlämningar mm.
- Terrängkörningslagen (1975:1313) och terrängkörningsförordningen (1978:594) med vissa förbud mot körning i terräng.
- 15 kap. 31 § miljöbalken om förbud mot nedskräpning.
- Lag med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, (SFS 1998:812).
- Lokala, kommunala ordningsföreskrifter.
- Transportstyrelsens bestämmelser för civil luftfart, t ex:
 - * föreskrifter om flygning med flygskärm (LFS 2007:44 med tillhörande ändringar). Enligt LFS 2007:44 gäller bland annat att flygskärm inte får manövreras på ett vårdslöst eller hänsynslöst sätt så att andras liv eller egendom utsätts för fara eller så att människor eller djur skräms eller störs (21 §),
 - * föreskrifter om obemannade luftfartyg (drönare) bl a TSFS 2017:110. Dessa föreskrifter reglerar bl a det obemannade luftfartygets avstånd till människor och djur för att ingen eller inget ska komma till skada och säger även att de kategorier av obemannade luftfartyg som endast får flygas inom synhåll från operatören inte får flygas på en högre höjd än 120 m över mark- eller vattenytan i okontrollerat luftrum.

Allemansrätten

Allemansrätten har stor betydelse för våra möjligheter att vistas i naturen, den ger oss alla möjligheten att tillfälligt och hänsynsfullt vara i naturen. Även organisationer och turistföretag kan dra nytta av allemansrätten i sin verksamhet även om allemansrätten i grunden gäller för enskilda individer. Samtidigt medför allemansrätten också

skyldigheter att inte förstöra något eller störa markägaren eller andra som är ute i naturen. Större grupper bör samråda med markägaren. Inom naturreservat kan delar av allemansrätten vara begränsad genom reservatsföreskrifter.

Inom området ska nödvändiga åtgärder vidtas för att uppnå syftet med naturreservatet. Syftet ska även uppnås genom att utvärdera och anpassa skötseln i överensstämmelse med ny kunskap om biologiska värden.

Beskrivning av området

Landskap och geovetenskapliga bevarandevärden

Borgen består av ädellövskog och betesmarker beläget norr om Vallåkra, sydöst om Helsingborg i Rååns dalgång. Reservatet är omgivet av odlingslandskap och Råån rinner genom reservatet från öst till väst. Det finns även två tillflödesbäckar som rinner från norr till söder samt från söder till norr och som ansluter med Råån i reservatet. Berggrunden utgörs av Höganäsformationens sedimentära bergarter. Landskapet karakteriseras av djupt nedskurna sidodalar som bildar raviner med branta sidor som har eroderats fram i de berggrundslager som härstammar från yngsta trias till äldsta jura. De yngsta bergarterna är tillgängliga i Södra Vallåkra och de äldsta i Norra Vallåkra. De ytliga berggrundslagren, de s.k. gruslagren, består av sandsten, lersten, leror med stenkol samt lerjärnsten. De vilar på de s.k. Vallåkrallagren, som består av feta leror inneslutande grönaktig sandsten.

Markanvändning och kulturhistoriska bevarandevärden

På krönet finns rester av en fornborg från järnåldern, därav namnet Borgen. Fornborgen är ca 120 x 80 meter och utgörs av en triangulär platå med branta sidor i väst, syd och öst i omgivande ravin. Här finns även en skyttegrav från andra världskriget. Sedan 1700-talet har det brutits kol i området och under 1900-talet togs eldfast lera ut både norr och söder om Råån. Tåktverksamheten lämnade efter sig ett virrvarr av gropar, småraviner och avfallshögar vilka nu är dolda i den täta vegetationen. Fossil av utdöda ryggradsdjur, bl.a. dinosaurier har påträffats vid tåktverksamheten. En stor mängd fossila fotspår från den sex meter långa växtätande dinosaurien Plateosaurus har hittats i området.

Biologiska bevarandevärden

Området består till största delen av en olikåldrig blandlövskog som domineras av främst ek och hassel, men även förekomst av bl.a. ask (EN), alm (CR), björk, fågelbär och rönn. Asken har, som på många andra ställen i landet, drabbats hårt av askskottsjukan. Skogen börjar få en karaktär mot ek-hasselskog. Råån rinner igenom reservatet från öst till väst och från både norr och söder rinner biflöden i bäckraviner. Tre separata betesmarker finns inom reservatet, men alla har en tämligen trivial flora. På borgplatån är det öppet med grövre solitära ekar. Två öppna lertäktter finns i området där det bl.a. växer flockarun (NT), läkevänderot och vildmorot. Skogen är rik på fågelliv med bl.a. näktergal, björktrast (NT), entita (NT), grönfink (EN), gröngöling, gärdsmyg, gök, härmsångare, morkulla, nötväcka, ormyråk, kattuggla, rödhake, spillkråka (NT), stenkärr, stjärtnes, större

hackspett, svartvit flugsnappare, svarthätta och trädgårdssångare. Området ligger inom värdetrakt (grön infrastruktur) för ädellövskog.

Tabell 1. Natura 2000-naturtyper med arealer 2022 samt utpekade arter.

Naturtyp	Areal (ha)
Mindre vattendrag (3260)	0,46
Fuktängar (6410)	1,0
Näringsrik ekskog (9160)	2,5
Ädellövskog i branter (9180)	8,1
Svämlövskog (91E0)	0,81
Totalt	12,9

Friluftsliv och tillgänglighet

Reservatet ligger i direkt anslutning till Vallåkra, men ligger även i närheten av Helsingborg. Två parkeringsplatser finns, en i norra delen och en i södra strax utanför reservatet. På borgplatån finns bänkar med bord och markerade leder finns i reservatet. Flera broar gör det möjligt för besökarna att ta sig torrskodda över Råån och tillflödesbäckarna. Strax utanför reservatet i den södra delen finns Vallåkra Stenkärlsfabrik där besökarna många gånger även passar på att besöka reservatet.

Skälen för beslutet

Borgen avsattes som naturminne den 30 maj 1959 på grund av sin egenart och särpräglade naturskönhet och har sedan naturvårdslagen infördes år 1964 betraktats som naturreservat. Den 18 december 2001 ombildades och utökades reservatet. Ingen ytterligare utökning kommer att ske med detta beslut.

Borgen hyser höga biologiska värden knutna främst till den ädellövskog som finns i området, men även till Råån som ringlar sig genom reservatet. Här finns även betesmarker som har en potential att hysa höga värden i framtiden. Området hyser flera rödlistade arter samt signalarter. Området har även höga kulturhistoriska värden i form av den fornborg från järnåldern som givit reservatet dess namn, samt geologiska värden i form av fossiler funna i lerskifferlagringarna.

De prioriterade bevarandevärdena är framför allt att långsiktigt skydda och utveckla områdets ädellövskog, Råån med dess tillflöden, de kulturhistoriska värdena samt att utveckla en gynnsam bevarandestatus för de ingående naturtyperna enligt EU:s art- och habitatdirektiv. Området har också betydelse för friluftslivet.

För att naturvärdena ska bestå och utvecklas är det viktigt att skogen sköts på ett naturvårdsinriktat sätt vilket innebär att gynna gamla och grova träd och

ersättningsträd till dessa, skapa död ved, luckor och andra strukturer som är viktiga för den biologiska mångfalden. Det är viktigt att betesmarken betas och sköts på ett naturvårdsinriktat sätt vilket innebär att ingen gödning eller stödutfodring får ske och inga kemiska bekämpningsmedel får användas. Det är viktigt att Råån med biflöden saknar antropogena och andra typer av vandringshinder som hindrar fisk och andra organismer att röra sig fritt i ån och tillflödena. Det är viktigt att bevara en naturlig hydrologi i området för att gynna arter knutna till de hävdberoende naturtyperna.

Delar av området har även blivit ett Natura 2000-område enligt EU:s art- och habitatdirektiv, vilket innebär att Sverige har förbundit sig att bevara utpekade arter och naturtyper och att åtgärder ska vidtas för att gynnsam bevarandestatus ska uppnås.

Enligt reservatsbeslutet från år 2001 är syftet med reservatet att:

- Bevara och gynna de biologiska värden som skapas genom att denna naturtyp med för regionen representativ flora och fauna, fritt får utvecklas mot naturskog.
- Bibehålla det gamla, fortfarande helt öppna åker- och beteslandskapet inom delar av området genom fortsatt betesdrift alternativt hävda det som en glest trädbevuxen hagmark.
- Bevara resterna av en ålderdomlig industriepok tillsammans med några av de geologiskt intressanta blottningar som denna verksamhet har skapat.
- Genom enkla anläggningar och anordningar göra det möjligt för allmänheten att ta del av reservatets natur- och kulturvärden.

Enligt samma beslut är det förbjudet att: uppföra nybyggnad eller annan anläggning; bedriva täktverksamhet i någon form; vidtaga åtgärder som förändrar områdets topografi och ytförhållanden eller landskapets allmänna karaktär som att gräva, schakta, spränga, borra, muddra, dränera, dämma, utfylla, plöja eller utföra annan markberedning; anordna upplag; avverka träd eller buskar; plantera eller så träd, buskar eller andra växter; använda handelsgödsel, flytgödsel och jordförbättringsmedel; använda kemiska bekämpningsmedel utom på åkermark; omföra betesmark till åker eller skogsmark; dra fram mark- eller luftledning; bedriva jakt under helgdagar samt lördagar och söndagar; anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning- informations- och reservatsskyltar undantagna.

Enligt Natura 2000 är de prioriterade bevarandevärdena för lövskogen att stora träd gynnas genom försiktig gallring och frihuggning. Länsstyrelsen ser ett behov av att komplettera och förtydliga syftet samt föreskrifterna för att inarbeta Natura 2000-området i naturreservatet så att dessa ligger i linje med varandra.

Syftet med naturreservatet har preciserats samt kompletterats med att gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för att i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl för nationellt fridlysta och rödlistade arter. Syftet har även kompletterats med beskrivning på åtgärder som ska utföras för att syftet ska uppnås.

Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden. Flertalet föreskrifter enligt 7 kap. 5 § Miljöbalken motsvarar föreskrifterna i reservatsbeslutet från 2001. Förändringar för att stärka skyddet har gjorts enligt följande:

- Förbud mot att uppföra nybyggnad eller annan anläggning har kompletterats med exempelvis mast, vindkraftverk eller liknande.
- Förbud mot att bedriva täktverksamhet i någon form, förbudet mot att vidtaga åtgärder som ändrar yt- eller dräneringsförhållandena samt förbudet mot upplag, har slagits ihop och omformulerats.
- Förbud mot att avverka träd och buskar har kompletterats med att bortföra död ved.
- Förbud mot att plantera eller så träd, buskar eller andra växter har omformulerats och kompletterats med att sätta ut djur.
- Förbud mot att framdraga mark- eller luftledning har kompletterats med att anlägga väg.
- Förbud mot jakt på lördagar, söndagar och övriga helgdagar kvarstår.
- Förbud mot att anbringa tavla, plakat, affisch, skylt, inskrift eller därmed jämförlig anordning- informations- och reservatsskyltar undantagna har omformulerats och flyttats till C-föreskrifterna.
- Förbud mot att använda handelsgödsel, flytgödsel och jordförbättringsmedel samt att använda kemiska bekämpningsmedel utom på åkermark har slagits ihop, omformulerats och kompletterats med stödutfodring.
- Föreskrift om att dika har lagt till. Enligt tidigare beslut var det förbud mot att dränera. Den föreskriften ingår nu i denna.
- Föreskrift mot att reglera användning av avmaskningsmedel har lagts till eftersom det är negativt för den biologiska mångfalden.
- Förbud mot att utfodra vilt har lagts till. Viltutfodring kan innebära ökad överlevnad av unga individer vilket påverkar viltstammarnas storlek varför det finns skäl till att begränsa viltutfodring.
- Föreskrift om att utföra åtgärder som kan påverka områdets hydrologi och vattenkvalitet negativt har lagts till.

Vad gäller föreskrifter med stöd av 7 kap. 6 § Miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång har dessa kompletterats och preciserats så att de ger stöd för områdets förvaltning så att syftet med skyddet kan tillgodoses.

Beträffande ordningsföreskrifter med stöd av 7 kap. 30 § Miljöbalken om rätten att färdas och vistas samt ordningen i övrigt inom naturreservatet görs ändringar i syfte att modernisera språkbruket, utveckla och precisera dem samt att synkronisera dem med intilliggande skyddade områden. Några föreskrifter stryks eller ändras för att tillgodose allmänhetens behov av rekreation och för att undvika onödiga inskränkningar i allemansrätten.

Länsstyrelsen får upphäva beslut som den har meddelat enligt 7 kap. 4-6 §§ miljöbalken om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen gör bedömningen att det föreligger synnerliga skäl att upphäva tidigare beslut från 18 december 2001 om bildandet av naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun (Dnr: 231-34184-00, 1283-206) eftersom nu förevarande beslut om naturreservatet innebär att Natura 2000 inarbetas i reservatet och går i linje med befintlig bevarandeplan och prioriterade bevarandevärden.

I det upphävda beslutets ställe fattar Länsstyrelsen ett nytt beslut om bildandet av naturreservatet Borgen. Upphävandet av det befintliga reservatet kompenseras genom att det nya reservatet har motsvarande skydd samt innehåller ett tydligare syfte samt de föreskrifter som är nödvändiga för att uppfylla syftet med naturreservatet. Vidare gör Länsstyrelsen bedömningen att ett nytt beslut inte försvårar allmänhetens nyttjande av området i någon större omfattning (se konsekvensutredningen i bilaga B).

Skyddet kommer att bidra till att utveckla en fungerande grön infrastruktur i landskapet och ligger inom en värdestrakt för ädellövskog.

Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar", "Ett rikt växt- och djurliv", "Levande sjöar och vattendrag" och "Ett rikt odlingslandskap" och kommer att bidra till en grön infrastruktur i landskapet som skapar möjlighet för spridning av skyddsvärda arter.

Förordnandet är förenligt med grundläggande bestämmelser för hushållning med mark- och vattenresurser samt med kommunens översiktsplan.

Länsstyrelsens bedömning

Länsstyrelsens bedömning är att området bör avsättas som naturreservat av ovan redovisade skäl med syfte att långsiktigt bevara biologisk mångfald, att vårda och bevara värdefulla naturmiljöer samt för att skydda och återställa värdefulla naturmiljöer för skyddsvärda arter. Området är prioriterat för områdesskydd enligt den nationella och regionala strategin för skogsskydd. Skyddet bidrar till att uppnå miljömålen "Levande skogar", "Ett rikt växt- och djurliv", "Levande sjöar och

vattendrag” och ”Ett rikt odlingslandskap” och har även betydelse för arbetet med grön infrastruktur i landskapet.

Intresseprövning

Länsstyrelsen har tagit del av inkomna yttranden och finner vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen, i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken, att det för att skydda och vårda de värden som beskrivits ovan finns skäl att besluta om att bilda ett naturreservat i området, att besluta om föreskrifter för att skydda området samt att fastställa en skötselplan.

Konsekvensutredning

Länsstyrelsen har genomfört en konsekvensutredning av ordningsföreskrifterna i enlighet med 4 § Förordning (2007:1244) om konsekvensutredning vid regelgivning. Länsstyrelsen gör bedömningen att ordningsföreskrifterna innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna är inte av sådan omfattning att de innebär allvarligt försvårande av allmänhetens möjligheter att utnyttja området.

Ekosystemtjänstbedömning

Länsstyrelsen har gjort en bedömning av vilka effekter inrättande naturreservatet har på olika ekosystemtjänster och har kommit fram till att det inverkar positivt på flertalet ekosystemtjänster, se tabell nedan.⁴ Bedömningen är att påverkan på ekosystemtjänsterna sammantaget stärker motiven för inrättande av naturreservatet.

⁴ Enligt Naturvårdsverkets förslag på ekosystemtjänster inom olika naturtyper
<http://www.naturvardsverket.se/upload/stod-i-miljoarbetet/vagledning/skyddade-omraden/process-naturreservat/beslut/beslut-om-bildande-naturreservat.pdf>

Kategori	Ekosystemtjänst	Inverkan
Försörjande	Genetiska resurser hos vilda arter	Positiv
	Jakt, bärplockning och annan vild föda	Positiv
Reglerande och upprätthållande	Träd och skogars reglering av mikroklimat, temperatur och luftfuktighet	Positiv
	Livsmiljöer som t.ex. lek- och spelplatser, boplatser och rastplatser för fåglar och fiskar.	Positiv
	Kolbindning utförd av växter	Positiv
	Fröspridning och pollinering utförd av vilda djur såsom fåglar och insekter	Positiv
	Naturarv, exempelvis bevarandet av naturens värden för framtida generationer.	Positiv
Kulturella	Icke organiserat friluftsliv	Positiv
	Resurs för forskning	Positiv
	Biologisk mångfald inkl. bevarande av genpool, habitat och hotade arter	Positiv

Ärendets handläggning

År 2021 togs beslutet att skötselplanen för naturreservatet skulle revideras. I samband med det togs beslutet att även reservatsbeslutet behövdes göras om för att gå i linje med Natura 2000-området. Enligt Natura 2000 är de prioriterade bevarandevärdena för lövskogen att stora träd gynnas av försiktig gallring och frihuggning, vilket inte är möjligt enligt nuvarande reservatsbeslut.

Ärendet har remitterats. Inkomna yttranden redovisas i bilaga 5.

Skötselplan och förvaltning av naturreservatet

Skötselplan

Enligt 3 § förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska en skötselplan ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat. Skötselplanen utgör bilaga 4 till detta beslut.

Förvaltning

Länsstyrelsen är förvaltare av naturreservatet. Förvaltningen ska ske med insyn, delaktighet och i nära samråd med markägare, arrendatorer, berörda myndigheter och andra berörda vid förvaltningen.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas till Regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 6.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, Post- och Inrikes Tidningar samt i ortstidning. Sakägare ska anses ha fått del av beslutet den dag kungörelse var införd i ortstidning.

Underskrifter

Detta beslut har fattats av länsöverdirektör Ola Melin. I den slutliga handläggningen har även deltagit tf. miljödirektör Kristian Wennberg, naturvårdsdirektör Cecilia Backe, länsassessor Johan Åsberg och naturvårdshandläggare Sanna Persson, föredragande.

Detta beslut har bekräftats digitalt och har därför inga namnunderskrifter.

Ola Melin

Sanna Persson

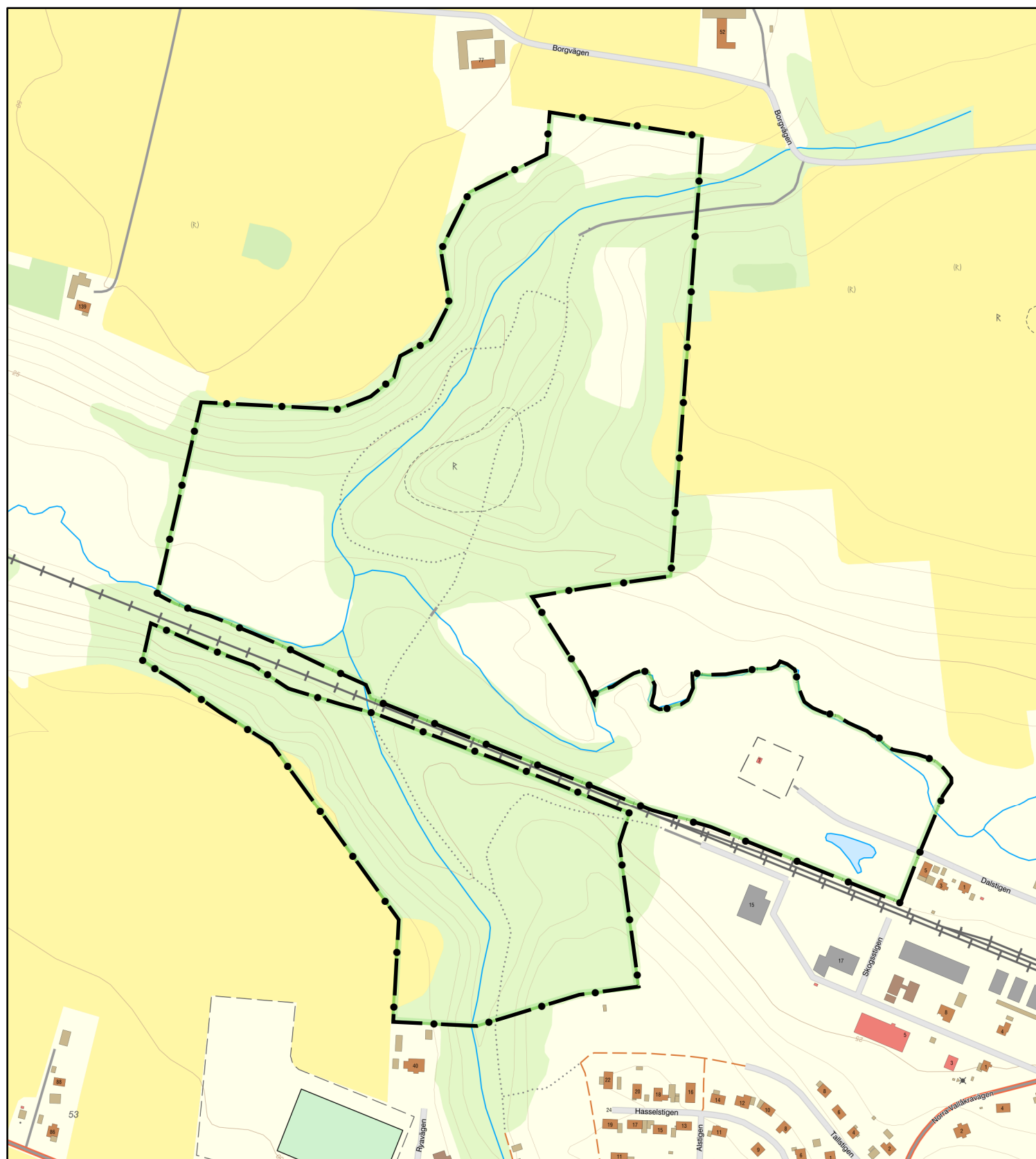
Bilagor

1. Karta med naturreservatets avgränsning och andra bestämmelser
2. Karta rörande föreskrifter meddelade med stöd av 7 kap. 6 § miljöbalken om markägares och annan sakägares skyldighet att tåla visst intrång.
3. Karta med hänvisningar till anläggningar
4. Skötselplan
5. Sammanställning av remissyttranden
6. Hur man överklagar
7. Sändlista (publiceras ej)

Använd Länsstyrelsens e-tjänst för komplettering av eller yttrande i ärenden. Klicka [här](#) för att komma till e-tjänsten.

För information om hur Länsstyrelsen Skåne behandlar personuppgifter, se www.lansstyrelsen.se/dataskydd.

Bilaga 1. Översiktskarta Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

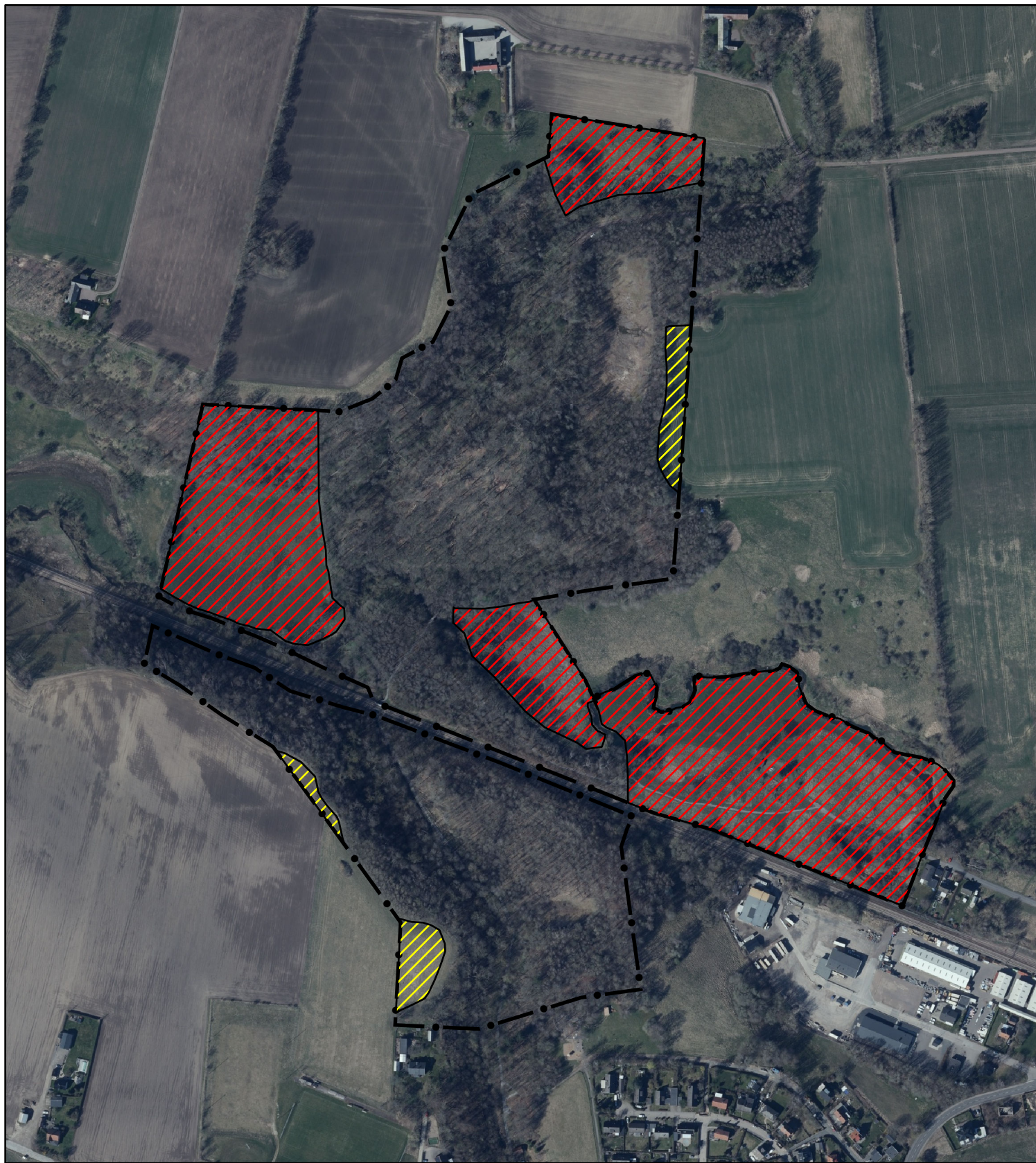
—•— Naturreservatets gräns

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 2. Hänvisning till B-föreskrifter samt undantag Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Länsstyrelsen
Skåne

 Område som berörs av föreskrifterna B3 och B4

 Område som berörs av undantag från föreskrifterna A2, A3, A7, A8, C1 och C7

 Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

0 50 100 150 Meter

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga 3. Anläggningar Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

	Bro		Stängselgenomgång
	Informationsskylt		Vandringssled
	P-plats		Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till beslut för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

0 50 100 150 Meter

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselplan för naturreservatet Borgen i Helsingborg kommun

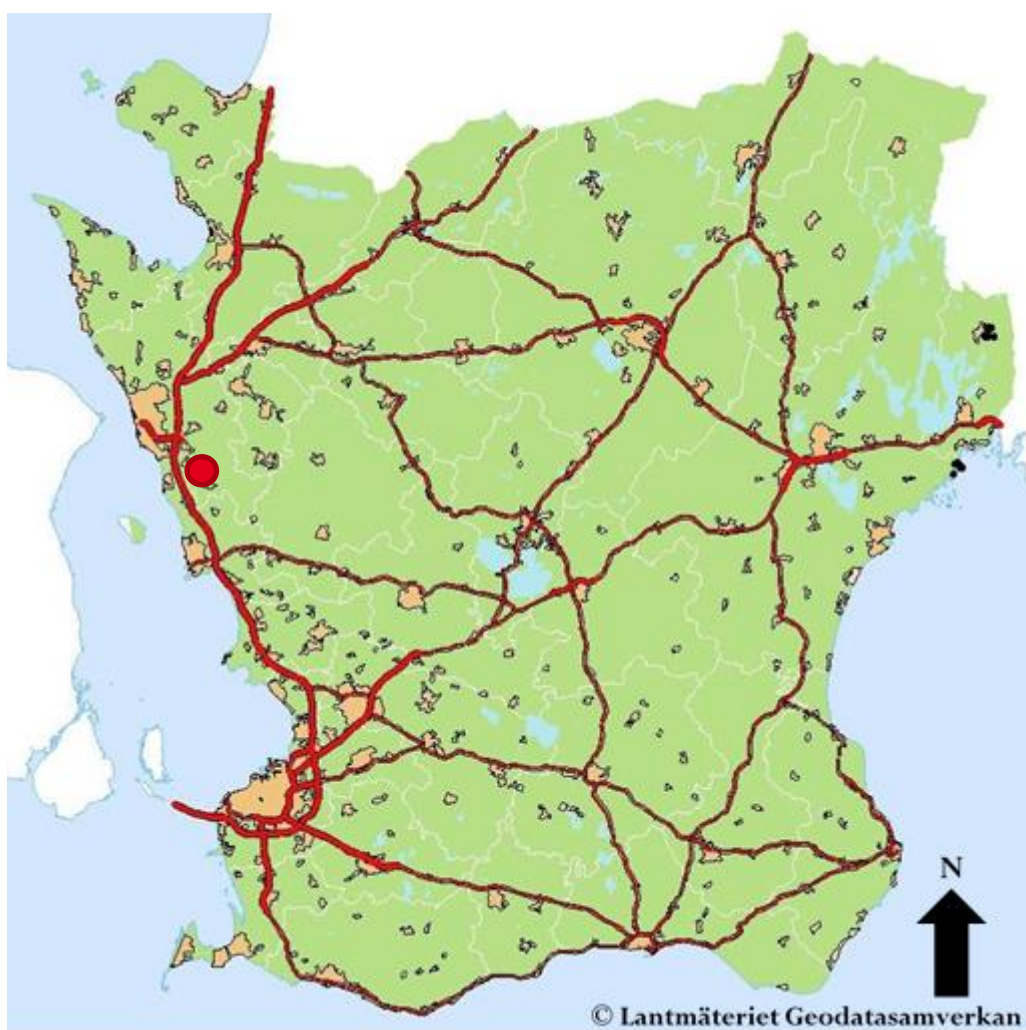

Fig.1. Den röda cirkeln anger naturreservatet Borgens ungefärliga läge.

Fastställt:	2022-12-08
Planförfattare:	Sanna Persson
Diarienummer:	511-18409-2022, 1283-206
Omslagsbild:	Fornborgen
Foton:	Planförfattaren om inget annat anges

Innehållsförteckning

Inledning	4
1 Syftet med naturreservatet	5
2 Beskrivning av området	7
2.1 Administrativa uppgifter	7
2.1.1 Information om Natura 2000	8
2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden	9
2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild	9
2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria	9
2.2.3 Biologi	11
2.2.4 Friluftsliv	11
2.2.5 Vad kan påverka området negativt?	12
3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning	12
3.1 Övergripande mål	12
3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder	13
3.3 Forn- och kulturmiljövård	14
3.4 Konsekvenser av klimatförändringar	14
4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena	15
4.1 Skötselområde 1 – Norra delen	15
4.2 Skötselområde 2 – Södra delen	21
4.3 Skötselområde 3 – Vattendrag	26
5 Friluftsliv	27
6 Jakt och fiske	27
7 Utmärkning av naturreservatets gräns	28
8 Tillsyn	28
9 Dokumentation och uppföljning	28
9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder	28
9.2 Revidering av skötselplanen	28
10 Kostnadsansvar och prioriteringar	28
11 Rödlistade arter	29
12 Källor	31

BILAGOR

A. Skötselområdeskarta

B. Natura 2000-naturtypskarta

C. Fornlämningar

D. Friluftslivskarta

Inledning

Skötselplanen beskriver ett områdes värden enligt befintligt kunskapsläge och redogör även för hur och när dessa värden ska skötas. Bakom detta ligger syftena med bildandet av ett naturreservat. Syftena styr vilka föreskrifter (regler) som ska gälla. Föreskrifterna redovisas i det dokument där bildandet av naturreservatet beslutas. Men, för att uppnå syftena med ett naturreservat kan det också krävas en särskild skötsel - vilket redovisas i detta dokument.

Skötselplanen anger också vad som är viktigast att göra om förvaltaren av naturreservatet, dvs. den som är ansvarig för skötseln, behöver prioritera. Skötselplanen vänder sig dock inte bara till förvaltaren utan även till markägare och andra intressenter.

Länsstyrelsen har ett övergripande ansvar för att statligt bildade naturreservat sköts. Länsstyrelsen har också ansvar för tillsynen och uppföljning i statliga naturreservat. Förvaltningen kan överlåtas till andra, t.ex. en stiftelse eller den kommun där naturreservatet är beläget. De praktiska skötselåtgärderna utförs oftast av markägare, arrendatorer, entreprenörer eller andra som förvaltaren har skötselavtal med.

Skötselplanen börjar med en beskrivande del där bl.a. naturreservatets syften och vilka natur- och bevarandevärden som finns redovisas. Därefter följer en redogörelse för bevarandemålen och för hur naturreservatet ska skötas för att uppnå målen och syftena.

1 Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att:

långsiktigt bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets ädellövskog, vattendrag och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald ska bevaras och i förekommande fall restaureras. Gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för i området förekommande arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv såväl som för nationellt fridlysta och rödlistade arter samt arter och biotoper som omfattas av nationella åtgärdsprogram. Syftet är också att under enklare former tillgodose allmänhetens möjligheter till upplevelser av områdets naturmiljöer och kulturlämningar.

Syftet ska uppnås genom att:

- bevara och utveckla en flerskiktad ädellövskog med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar samt inslag av luckor och gläntor,
- bevara och gynna de grova och skyddsvärda träden samt ersättare,
- inget produktionsinriktat skogsbruk bedrivs,
- inte transportera ut någon form av död ädellövved från skogen,
- betesmarkerna bevaras och hävdas genom naturvårdsinriktad beteshävd.
- uppsläende träd och buskar röjs bort fortlöpande för att förhindra igenväxning av betesmarkerna,
- bevara och utveckla livsmiljöer knutna till vattendragen,
- bevara och utveckla de faunistiska, floristiska och mykologiska värdena inom området,
- bekämpa främmande och/eller invasiva arter,
- nödvändiga åtgärder utvärderas och vidtas för att bevara och stärka livsmiljöer för fridlysta eller rödlistade arter samt särskilt skyddsvärda arter och livsmiljöer enligt EU:s art- och habitatdirektiv,
- kulturhistoriska lämningar hålls synliga och fria från vedartad igenväxningsvegetation genom röjning,
- anordningar för besökare såsom parkeringsplats, informationsskyltar, leder, broar och stängselgenomgångar underhålls.

Naturreservatets syften styr vilka föreskrifter (regler) som gäller i naturreservatet och ifall skötsel behövs för att syftena med naturreservatet ska kunna uppfyllas.

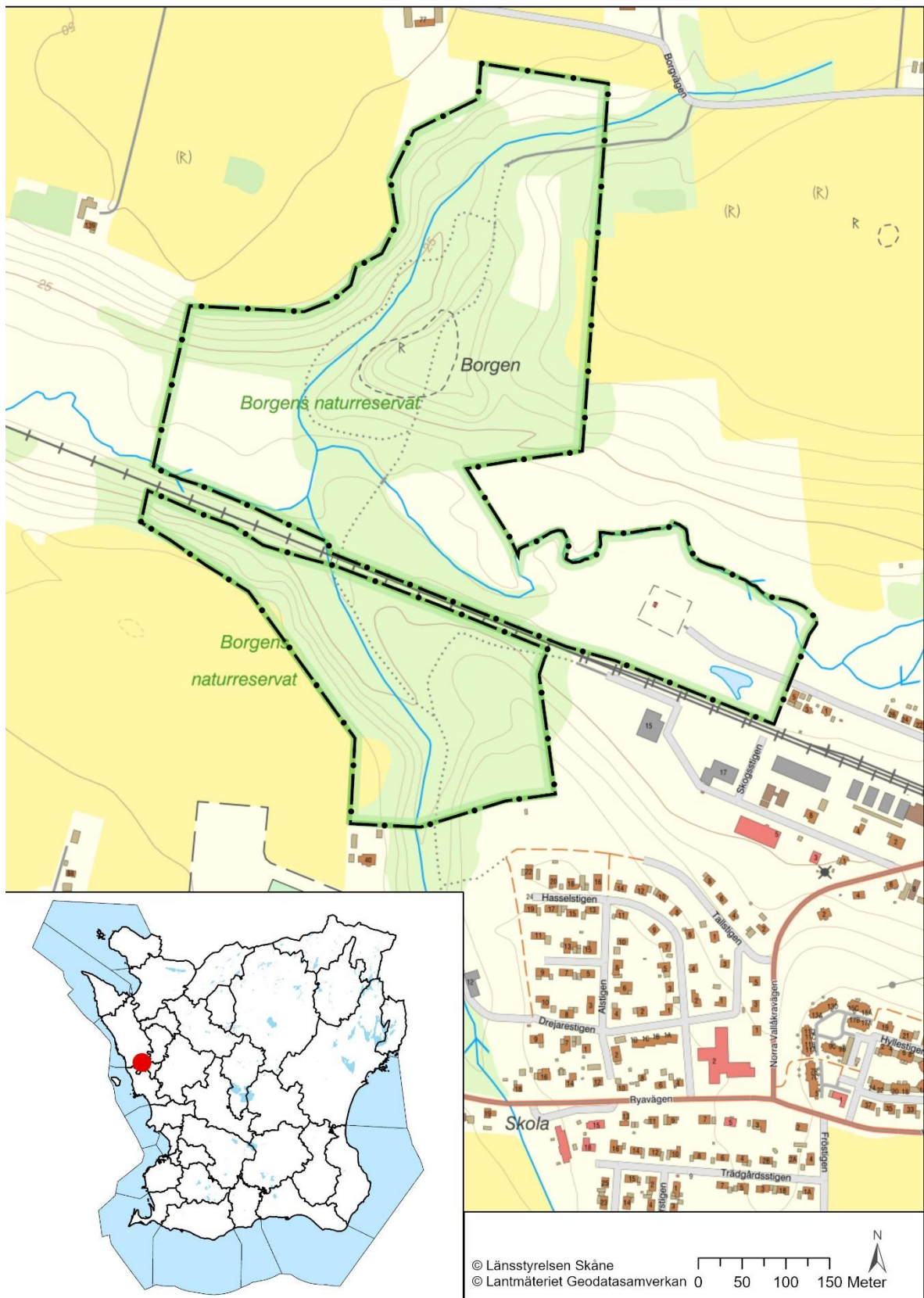

Fig. 2. Naturreservatet är markerat med svart punktstreckad linje på fastighetskartan.

2 Beskrivning av området

2.1 Administrativa uppgifter

Namn:	Borgen
Beslutsdatum:	2022-12-08
Areal:	30 ha, varav vatten 0,1 ha
Kommun:	Helsingborg
Förvaltare:	Länsstyrelsen
NVR-ID¹:	2014969
Natura 2000-ID²:	Borgen SE0430117
Natura 2000-Skyddsstatus:	SCI/SAC
Gränser:	Se bilaga A
Fastigheter:	Kvistofta 13:11; Norra Vallåkra 1:10; Norra Vallåkra 1:12 (del av); Ormatorp 6:8 (del av); Södra Vallåkra 1:24 (del av); Södra Vallåkra 17:1
Markägarkategori:	Kommun, Skånes Naturskyddsförening, enskild
Läge:	Norr om Vallåkra
Centralpunkt:	E: 365776 N: 6204577 (SWEREF99 TM)
Naturgeografisk region:	7 – Skånes sediment- & horstområde 6m – Skånska SV-slätten
Typindelning enligt vattendirektivet:	Limnisk ekoregion 5 Södra Sverige, Skåne, Blekinges kust och del av Öland
Vattenförekomst (HID)³:	Råån SE620565-131931
Inskrivna nyttjanderätter:	Servitut 1283K-13450.1

¹ ID-nummer i Naturvårdsverkets databas Vic Natur

² Rådets direktiv 92/43/EEG bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter (art- och habitatdirektivet) samt rådets direktiv 2009/147/EG om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet)

³ ID-nummer i Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/60/EG

2.1.1 Information om Natura 2000

I samband med inträdet i Europeiska Unionen har Sverige accepterat att delta i arbetet med att etablera ett nätverk av skyddade områden i Europa kallat Natura 2000. Nätverket byggs upp av områden som föreslås av regeringen och som antas av kommissionen i enlighet med två direktiv inom naturvårdsområdet, EU-rådets direktiv 92/43/EEG av den 21 maj 1992 om bevarande av livsmiljöer samt vilda djur och växter, senast ändrat genom direktiv 2006/105/EG (habitatdirektivet) och EU-rådets direktiv 2009/147/EG av den 30 november 2009 om bevarande av vilda fåglar (fågeldirektivet) inklusive direktivens uppdateringar.

Direktiven har sin grund i Bernkonventionen som var först med att rättsligt skydda arter och deras livsmiljöer i Europa. EU-direktiven bygger på nya kunskaper och inför principen att bevara naturtyper för deras egen skull och inte enbart för att de utgör hemvist för vissa arter. Habitat- och fågeldirektivet är EU:s bidrag till bevarandet av den biologiska mångfalden så som det lades fast i Konventionen om biologisk mångfald i Rio 1992.

Sverige har ett särskilt ansvar för att skydda och vårda de områden som är föreslagna att ingå eller som ingår i Natura 2000 och detta regleras i den svenska lagstiftningen i Miljöbalken med tillhörande Förordning (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Det innebär att åtgärder som kan inverka negativt på bevarandestatus för preciserade habitat eller arter inom naturreservatet kräver samråd och i vissa fall tillstånd enligt miljöbalken med tillhörande förordningar.

Tabell 1. Borgens naturtyper med arealer 2022 och Natura 2000-arter. Natura 2000-koder inom parentes.

Naturtyperna indelas i fullgod bevarandestatus där alla kriterierna för areal, ekologisk struktur och funktion samt för typiska arter är uppfyllda. I en icke fullgod naturtyp uppfylls definitionen för naturtyp men det kan saknas delar av ekologisk struktur och funktion eller typiska arter. Utvecklingsmarker kan inte definieras som en naturtyp idag men kan omföras till någon naturtyp med aktiva åtgärder eller med naturlig förändring efter lång tid.

Naturtyp	Areal (ha)		
	Fullgod	Icke fullgod	Totalt
Mindre vattendrag (3260)		0,46	0,46
♦ Fuktängar (6410)		1,0	1,0
Näringsrik ekskog (9160)	2,5		2,5
♦ *Ädellövskog i branter (9180)	8,1		8,1
*Svåmlövskog (91E0)	0,81		0,81
Total areal naturtyper			12,9
Icke naturtyper (utvecklingsmark)			
Torra hedar (4030)		2,3	
Total areal utvecklingsmark		2,3	
Total areal Natura 2000-område		16,9	
* Prioriterad naturtyp enligt Natura 2000			
♦ Ny naturtyp som inte är beslutad av Regeringen			

Habitatens utbredning finns även redovisade på karta, se bilaga B.

Det förekommer ett flertal arter inom naturreservatet som är rödlistade enligt artdatabankens rödlista (2020) över hotade arter, se tabell 4.

Bevarandeplan: Till Natura 2000-området togs en bevarandeplan fram 2018, vilken har beaktats i samband med skötselplanarbetet.

2.2 Allmän beskrivning och bevarandevärden

Borgen bildades som naturreservat ursprungligen år 1959. År 2001 togs ett nytt beslut där även reservatet utökades och en skötselplan fastställdes samma år. År 1998 blev området även klassat som ett Natura 2000-område och en bevarandeplan fastställdes 2005 vilken reviderades 2018. Detta är en reviderad skötselplan som utgår från den gamla, men som anpassats efter nytt reservatsbeslut, nuvarande skötsel samt Natura 2000-bevarandemål.

2.2.1 Geomorfologi, hydrologi och landskapsbild

Naturreservatet Borgen ligger i Rååns dalgång och har en berggrund som utgörs av Höganäsformationens sedimentära bergarter. Landskapet karakteriseras av djupt nedskurna sidodalar som bildar raviner med branta sidor som har eroderats fram i de berggrundslager som härstammar från yngsta trias till äldsta jura. De yngsta bergarterna är tillgängliga i Södra Vallåkra och de äldsta i Norra Vallåkra. De ytliga berggrundslagren, de s.k. gruslagren, består av sandsten, lersten, lerjärnsten och leror med stenkol. De vilar på de s.k. Vallåkrallagren, som består av feta leror inneslutande grönaktig sandsten. Området ingår i Rååns avrinningsområde och har tillflödesbäckarna Borgenbäcken och Härslövsbäcken.

2.2.2 Historisk och nuvarande markanvändning samt kulturhistoria

På krönet finns rester av en fornborg från järnåldern, därav namnet Borgen. Fornborgen är ca 120 x 80 meter och utgörs av en triangulär plåtå med branta sidor i väst, syd och öst i omgivande ravin. Här finns även flera skyttegravar från andra världskriget. Under 1700-talet bröts stenkol i området och under 1900-talet togs eldfast lera ut både norr och söder om Råån. Tåktverksamheten lämnade efter sig ett virrvarr av gropar, småraviner och avfallshögar vilka nu är dolda i den täta vegetationen. Fossil av utdöda ryggradsdjur, bl.a. dinosaurier har påträffats vid tåktverksamheten. En stor mängd fossila fotspår från den sex meter långa växtätande dinosaurien Plateosaurus har hittats i området. På Buhrmans Skånekarta från år 1687 kan man se att området är öppet med Råån rinnande igenom (fig. 3.). På den ekonomiska kartan från 1910 (fig. 4) ser man att järnvägen har tillkommit och går genom området. Ädellövsboden har vuxit upp och sedan brett ut sig. Området var något mer öppet än vad det är idag. Ängsmarken i den centrala delen av reservatet är idag blöt och hävdas med bete och till viss del slåtter. Vägen som syns gå igenom den norra ädellövsboden är idag borta, men en ny liten väg öster om denna leder besökarna in till en parkering.

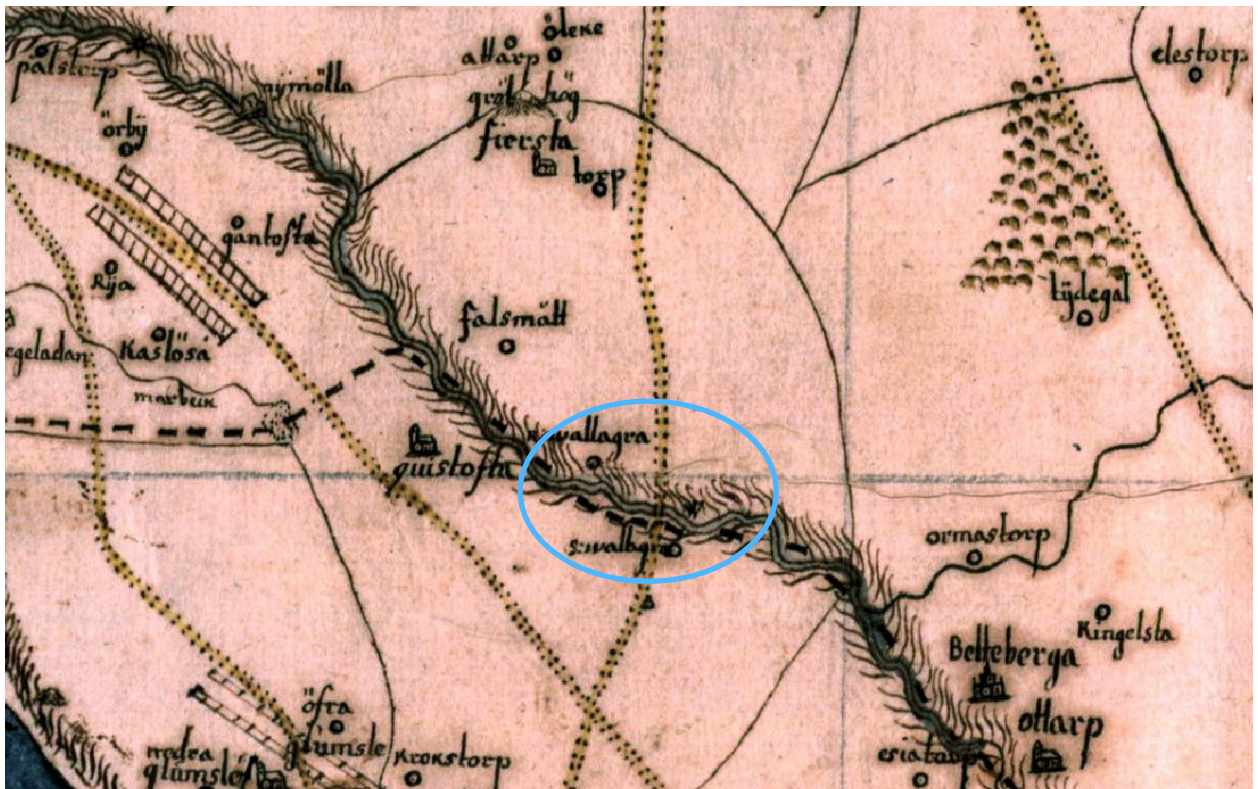

Fig. 3. Buhrmans karta från 1687 visar att området var öppet.

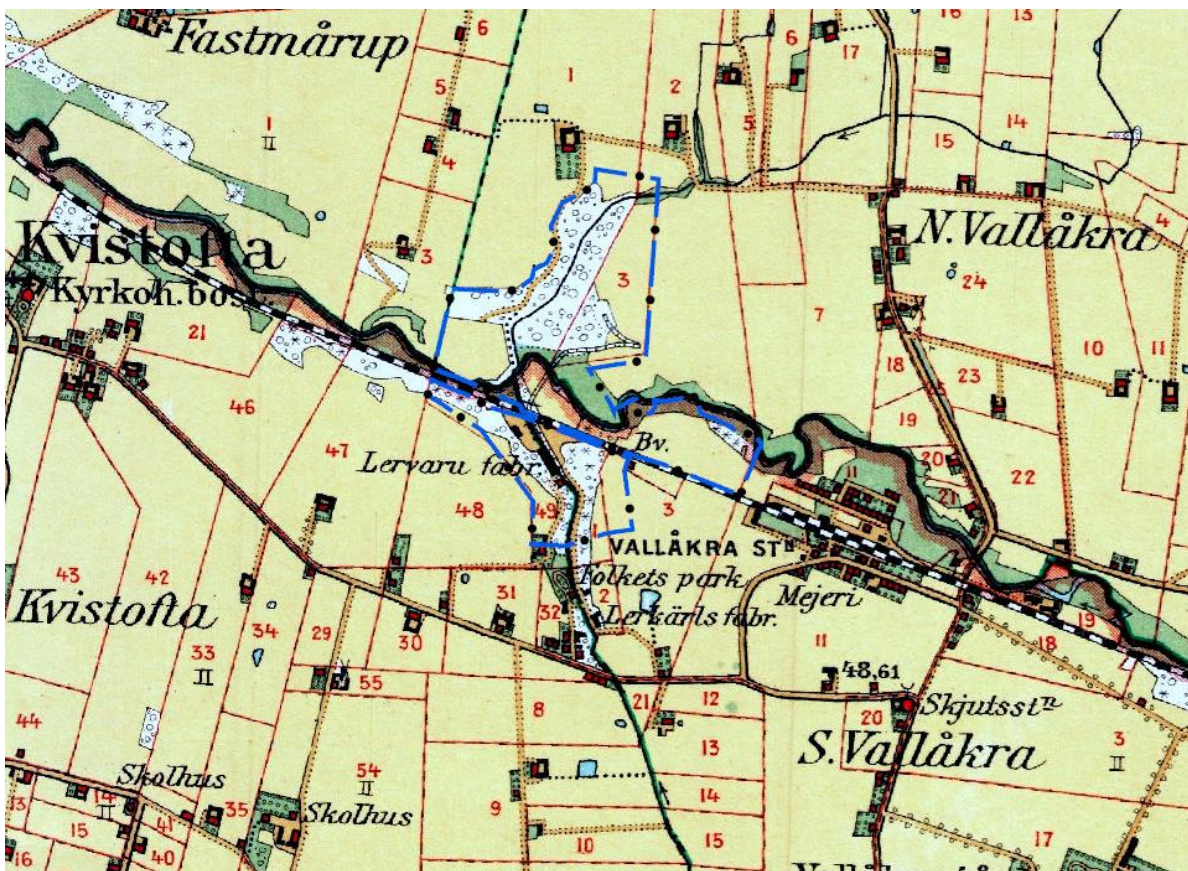

Fig. 4. Ekonomiska kartan från 1910 visar att området delvis utgjordes av lövskog, men även en del åkermark och ängsmark. Gult = åkermark, grönt = ängsmark, vitt = övrig mark (betesmark/strand/täcker), cirklar = lövträdssymboler, * = barrträd.

Fig. 5. Avgjutning av det fotspår som hittats i naturreservatet. Fotot är taget i Vallåkra stenkärlsfabrik som ligger strax utanför reservatet.

2.2.3 Biologi

Området består till största delen av en olikåldrig blandlövskog som domineras av främst ek och hassel, men även förekomst av bl.a. ask (EN), alm (CR), björk, fågelbär och rönn. Asken har, som på många andra ställen i landet, drabbats hårt av askskottsjukan. Skogen börjar få en karaktär mot ek-hasselskog då alm och ask försvinner. Blåsippor växer fläckvis i den nedre delen mot Borgenbäcken. Råån rinner igenom reservatet från öst till väst och från norr rinner Borgenbäcken i en bäckravin och från söder ansluter Härslövsbäcken. Tre separata betesmarker finns inom reservatet, men alla har en tämligen trivial flora. På borgplatån är det öppet med grövre solitära ekar. Två öppna lertakter finns i området där det bl.a. växer flockarun (NT), läkevänderot och vildmorot. Skogen är rik på fågelliv med bl.a. näktergal, björktrast (NT), entita (NT), grönfink (EN), gröngöling, gärdsmyg, gök, härmsångare, morkulla, nötväcka, ormvråk, kattuggla, rödhake, spillkråka (NT), stenknäck, stjärtmes, större hackspett, svartvit flugsnappare, svarthätta och trädgårdssångare. Askskottsjukesvampen *Hymenoscyphus fraxineus* är rapporterad från området. De invasiva arterna signalkräfta och jättebalsamin förekommer i området. Området ligger inom en vädetrakt för limniska miljöer och en vädetrakt för ädellövskog och är därmed viktigt ur ett grönt infrastrukturperspektiv.

2.2.4 Friluftsliv

Naturreservatet Borgen ligger i direkt anslutning till Vallåkra, sydöst om Helsingborg. Reservatet är i övrigt omgivet av odlingslandskap, åkermark och betesmark. I närheten ligger naturreservatet Fjärestad-Gantofta där Råån rinner igenom och som kantas av ädellövskog och betesmarker. En omarkerad led går igenom reservatet och flera broar leder över Råån och Borgenbäcken. I anslutning till reservatet ligger Vallåkra Stenkärlsfabrik där bl.a. en kopia på en avgjutning av ett fotavtryck från dinosaurien Plateosaurus finns (fig. 5).

2.2.5 Vad kan påverka området negativt?

- Utebliven eller svag hävd som leder till igenväxning av sly och ett alltför tätt träd- och buskskikt som konkurrerar ut florán i betesmarkerna.
- Användning av avmaskningsmedel på betesdjur då detta inte bryts ner utan följer med spillningen ut och kan dels vara giftiga för alla dynglevande insekter, dels är de mycket giftiga för fiskar och andra vattenlevande organismer.
- Läckage av näringsämnen från omkringliggande jordbruksmark kan påskynda eutrofiering.
- Användning av bekämpningsmedel och kemikalier i de omkringliggande skogarna och åkrarna.
- Utfiskning av fiskebeståndet.
- Vattenreglering och vandringshinder i vattendragen.
- Vattenuttag under lågflödesperioder som kan leda till kraftigt sänkta vattennivåer. Detta kan leda till ökad vattentemperatur och syrebrist.
- Intensiv växtodling i strandzonen ökar risken för erosion samt läckage av växtnäring och bekämpning.
- Förändringar i områdets hydrologi, både inom och utanför området genom t.ex. markavvattning, rensning, muddring eller breddning av diken/vattendrag i anslutning till området som kan påverka området negativt.
- Förändrad vattenkemi och försämring av vattenkvaliteten genom t.ex. utsläpp av föroreningar i vattendrag, försurning eller eutrofiering.
- Exploatering i objektet eller i angränsande områden som kan påverka naturvärdena i området negativt.
- Gödsling- och försurningseffekter från nedfall av luftburna föroreningar som kan påverka florán negativt.
- Produktionsinriktat skogsbruk i och ofta även i anslutning till området.
- Brist på ersättningsträd för grova och döende träd.
- Avverkning/borttagning av grova träd, senvuxna träd, socklar, hålträd, döda eller döende träd inom området eller i omkringliggande områden.
- Igenväxning av yngre träd och buskar som hotar områdets gamla och grova träd samt hålträd.
- Plocka eller skada den fridlysta eller rödlistade florán i området.
- En etablering/ökning av främmande och/eller invasiva arter både på land och i vattendrag.
- Störningar av djur- och växtliv pga. ett alltför omfattande friluftsliv.
- Ett förändrat klimat kan leda till att förutsättningarna för bevarande ändras snabbare än beräknat.

3 Översikt av mål, skötselåtgärder och planerad markanvändning

3.1 Övergripande mål

Det övergripande målet med naturreservatet är att bevara och utveckla en värdefull ädellövskog med stort inslag av gamla och grova ekar. Samt att bevara de öppna betesmarkerna och en naturligt meandrande å som hyser värdefulla miljöer och arter. Skogen ska vara flerskiktad med en god

förekomst av död ved och med ett välutvecklat blommande och bärande buskskikt samt brynmiljöer. Betesmarkerna ska vara välhävdade och ska domineras av hävdgynnade arter och ska sakna spår av näringspåverkan. Vattendragen ska ha en god vattenkvalitet och det ska inte förekomma några antropogena vandringshinder. Målet är också att bevara och utveckla området som ett rekreations- och friluftsområde och att synliggöra kulturhistoriskt och geologiskt värdefulla miljöer för att förstärka upplevelsevärdet i området.

3.2 Generella riktlinjer och skötselåtgärder

Förutom de generella riktlinjerna och åtgärderna finns det områdesspecifika sådana vilka redovisas i kapitel 4 under respektive skötselområde.

Skötselåtgärderna ska bidra till att uppfylla syftet med reservatet och ske utifrån naturvårdsaspekter. För att skydda den biologiska mångfalden är det viktigt att hydrologin inte skadas på ett betydande sätt vid åtgärder inom naturreservatet. Vid åtgärder gäller även att skador på mark ska undvikas. För hela området innebär det också att främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Målet med skötseln av skogen är att den ska utvecklas mot en flerskiktad naturskogartad skog med stort innehåll av gamla grova träd, död ved och andra värdefulla strukturer samt ersättningsträd. Det innebär det att inget skogsbruk bedrivs, att äldre träd samt efterträdare sparas och att gran och sykomorlön röjs. Skogen ska tillåtas att utvecklas till en naturskog. För att påskynda denna utveckling kan det bli aktuellt med åtgärder i de yngre och medelålders bestånden för att påskynda utvecklingen mot en naturartad skog. Grova träd, främst ek, ska hållas fria från igenväxning och döda träd ska sparas som död ved. Död ved som hotar känslig flora kan flyttas till annat lämpligt ställe i reservatet, under förutsättning att inga markskador uppstår. Träd som faller över stigar ska dras åt sidan eller sågas upp och flyttas en bit från stigen. Träd som bedöms vara en fara för friluftslivet får fällas och dras åt sidan.

Målet med skötseln av betesmarkerna är att de ska vara välhävdade och hysa hävdgynnade arter. Det innebär att de hävdas med årligt bete med kompletterande underhållsröjning och betesputsning vid behov. Brynmiljöer vid betesmarkerna ska sparas för att gynna bl.a. fågellivet.

Råån och dess tillflöden ska vara naturligt meandrande och ha en god vattenkvalitet. Det innebär att åtgärder i vattendragen i möjligaste mån genomförs så att naturliga processer återställs med god kontinuitet och att därmed god ekologisk status uppnås.

För att öka områdets upplevelsevärde för besökarna ska områdets kulturhistoriskt och geologiskt värdefulla miljöer tillvaratas och hållas fria från igenväxning. Friluftslivet ska gynnas och markerade leder, bänkar med bord, skyltar och parkeringar ska underhållas och anpassas efter besöksstrycket.

3.3 Forn- och kulturmiljövård

Tabell 2. Tabellen visar en översikt av fornlämningen i området, deras benämning (lämningsnummer) enligt Riksantikvarieämbetet (RAÄ), typ av fornlämning samt i vilket skötselområde den är lokaliserad.

Lämningsnummer	Typ av fornlämning	Skötselområde
L1988:1699	Borg	1.5

Fornlämningens lokalisering framgår av bilaga C.

Vid ingrepp i fornlämning krävs tillstånd enligt kulturmiljölagen 2 kap. 1989:850, samråd ska ske med Länsstyrelsens kulturmiljöenhet innan åtgärd utförs. Det gäller t.ex. vid röjningar då röjningsmaterial inte får läggas på fornlämning eller vid uppförande av anläggningar för friluftslivet. Vid anläggande av grillplatser eller liknande, så ska dessa inte placeras inom fornlämningsområde. I samband med avverkning av träd och utkörning av virke, samt anläggande av grillplats eller liknande inom fornlämning krävs samråd, detta för att det betraktas som ingrepp och risk för skada på fornlämning.

3.4 Konsekvenser av klimatförändringar

Klimatförändringar kan påverka områdets värden och skötsel negativt genom:

- *Ökad igenväxningstakt* i betesmarker.
- *Problem för betesdjuren* med långvarig hetta och torka, samt med sjukdomar och andra svårigheter pga. för blöt mark.
- *Ökad mängd trädssjukdomar*, genom svamp och insektsangrepp på lövträd och skyddsvärda träd.
- Genom ökat uppslag av bok så kan *skuggning och förurning av jorden* öka.
- *Ökning av främmande och/eller invasiva arter* som kan konkurrera ut inhemsk skyddsvärd flora och fauna både på land och i vattendrag.
- *Snabbare förfall av friluftsanordningar* pga ökade stormar och mer nederbörd som sliter på anordningar och kan leda till bristande säkerhet.

Förslag till skötselåtgärder för att motverka eventuella problem orsakade av klimatförändringar:

- *Igenväxning*: röjning, slåtter, betesputsning, bränning, förlängd betessäsong, fler betesdjur samt efterbete.
- *Problem för betesdjur*: säkrad dricksvattenförsörjning, solskyddade miljöer, betesplanering/fällindelning, hårdiga raser, kompletterande skötsel (röjning, slåtter, bränning).
- *Trädssjukdomar*: gynnande och nyplanterande av efterträdare, fler trädslag (resistenta sorter av inhemska trädslag, gärna lokalt material), handlingsplan för eventuell smitta.
- *Skuggning och förurning av jorden*: hålla efter bok genom slyröjning och avverkning efter behov.

- *Främmande och/eller invasiva arter*: gynnande av inhemska arter, bekämpning av oönskade arter.
- *Friluftsanordningar*: användning av tåliga material, täta kontroller och underhåll. Om möjligt bör materialet vara miljöanpassat och användning av naturliga material bör förekomma.

4 Specifika mål och skötselåtgärder för skötselområdena

Naturreservatet har delats in i tre olika skötselområden med tillhörande delområden utifrån markanvändning eller skötselinriktning som ska genomföras.

- Skötselområde 1 – Norra delen
- Skötselområde 2 – Södra delen
- Skötselområde 3 – Vattendrag

4.1 Skötselområde 1 – Norra delen

Delområde 1.1: Åkermark – 0,3 ha

Delområde 1.2: Öppen betesmark – 3,9 ha

Delområde 1.3: Trädklädd betesmark – 0,9 ha

Delområde 1.4: Ädellövskog – 9,0 ha

Delområde 1.5: Fornborg – 0,5 ha

Delområde 1.6: Lertäkt – 0,7 ha

Areal totalt: 15,3 ha

Natura 2000-naturtyper: Fuktängar (6410), Näringsrik ekskog (9160), Ädellövskog i branter (9180)

Delområde 1.1

Beskrivning

Delområdet består av en liten bit åkermark i den nordöstra delen av reservatet (se bilaga A). Åkermarken brukas främst genom odling av spannmål.

Bevarandemål

Arealen åkermark ska vara 0,3 ha, men den får minska till fördel för slåtteräng eller betesmark. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årligt åkerbruk, alt. slåtter eller bete. Vid slåtter ska det slagna materialet tas bort.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 6. Norra betesmarken i delområde 1.2.

Delområde 1.2

Beskrivning

Delområdet består av öppna betesmarker belägna i den norra och centrala delen av reservatet (se bilaga A). Betesmarken består av tre separata fällor. Den norra betesmarken är till största delen öppen med en trivial flora av främst tistlar, brännässla, prästkrage och smörblomma (fig. 6). Hagtorsbuskar står spridda i betesmarken och här finns även ett bestånd med björnbär. I denna betesmark går en djup bäckravin där Borgenbäcken rinner fram. Ravinens kanter omges framför allt av ask (EN), men även alm (CR), björk, hassel och apel. De flesta av askarna har drabbats av askskottsjukan och är antingen döda eller döende och endast ett fåtal är fortfarande friska. Betesmarken är i behov av restaurering, främst i trädskiktet i bäckravinen. Den östra betesmarken betas inte i dagsläget då det är väldigt blött. Den domineras av jätTEGRÖE men har även inslag av tuvstarr och brunstarr. Den västra betesmarken betas med kor och har, precis som de övriga, en trivial flora med arter som t.ex. fliknäva, mjuknäva och hårbjörnbär. Sobersandbi, videsandbi och vårsandbi är tre arter av vildbin som är noterade i betesmarken. Betesmarken sambetas med den trädklädda betesmarken i delområde 1.3.

Bevarandemål

Arealen öppen betesmark ska vara minst 3,9 ha. Regelbunden hävd med bete alternativt slåtter ska ske i området. Vid slåtter ska slaget material tas bort. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgäs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Området ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesmarken ska vara öppen och krontäckningen liten (<30%). Värdefulla brynbildande buskar ska förekomma. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Den norra betesmarken ska restaureras, genom röjning av björnbär, sly och borttagande av de döda askarna.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete, gärna med lantraser, alternativt slåtter och efterbete. Vid slåtter ska slaget material tas bort.
- Den östra betesmarken får skötas med endast underhållsröjning om betesdrift eller slåtter inte går att genomföra.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Underhållsbränning, vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Betesputsning vid behov.
- Åtgärder som återställer Rååns basnivå och ett utbyte av organiskt material, sediment och organismer mellan vattendrag och landmiljöerna (lateral konnektivitet) kan genomföras. En analys av förutsättningar och eventuella risker ska göras innan åtgärd.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Delområde 1.3

Beskrivning

Delområdet består av en trädklädd betesmark som sambetas med den öppna betesmarken i väst (se bilaga A). Ek dominerar, men här växer även hassel. Området är i behov av en restaurering då igenväxningen är påtaglig.

Bevarandemål

Arealen trädklädd betesmark ska vara minst 0,9 ha. Årligt bete ska påverka områdets dynamik och struktur. Ädellövträd ska prägla betesmarken. Krontäckningen ska kunna variera mellan tätare och glesare beskogad mark. Solexponerade, varma miljöer och strukturer ska utgöra ett påtagligt inslag i området. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek, Gran, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla ädellövträd, levande ädellövträd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda eller döende träd. Värdefulla brynbildande buskar ska förekomma. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Betesmarken ska restaureras och röjas från sly och igenväxning.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete, gärna med lantraser.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Ersättningsträd till de grova ekarna ska tillåtas komma upp.

- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 7. Del av skogen i den norra delen i delområde 1.4.

Delområde 1.4

Beskrivning

Delområdet består av reservatets norra ädellövskog norr om Råån (se bilaga A). Från norr till söder går en djup bäckravín där Borgenbäcken rinner fram och som sen förenar sig med Råån i reservatet. Skogen domineras av ek, ask, björk, rönn och hassel, men här finns även alm, bok, fågelbär, klibbal och apel. Många av askarna har drabbats av askskottsjukan och dött. Delar av skogen, speciellt runt fornborgen, har främst en prägel av ek-hasselskog men delområdet i sin helhet har en tendens att utvecklas till en ek-hasselskog med enstaka andra arter som ask, alm, fågelbär, björk och rönn. Sykomorlönn är också noterad i området. I markfloran dominerar främst skogsbingel, skogstry, blekbalsamin och häxört men här växer även arter som desmeknopp (NT), blåsippa, bäckveronika, lundgröe, måbär, månviol (NT), skogsknipprot, smånunneört och Sankt Pers nycklar. Guldlockmossa, kransmossa, lurfickmossa, palmossa, rutlungmossa, trubbfjädermossa och vedblekmossa är några av de arter mossor som är noterade i området. Insekter som t.ex. almsnabbvinge (NT), silverstreckad pärmorfjäril, skogsdödgrävare, smalblomböck, stor kardinalbagge och större bandfly är noterade. Många svampar är noterade i området, bl.a. lundticka (VU), prakttagg, stor tratticka (NT), sydlig sotticka (NT), blekviolett spindling, blodsopp, blåmusseron, citronskål, glitterbläcksvamp, grönmussling, hasselsopp och kantarellmussling. Området har ett rikt fågelliv med arter som bl.a. björktrast (NT), entita (NT), grönfink (EN), gröngöling, gärdsmyg, gök, härmsångare, morkulla, näktergal, nötväcka, ormvråk, kattuggla, rödhake, spillkråka (NT), stenknäck, stjärtmes, större hackspett och svartvit flugsnappare. I delområdet ligger också reservatets norra parkering och i anslutning till den växer den främmande arten vintergröna.

Bevarandemål

Arealen ädellövskog ska vara minst 9,0 ha. Naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder.

Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Trädskiktet ska domineras av gamla träd av framför allt ek och ask och det ska finnas inslag av ersättningsträd till dessa. Hassel samt bärande och blommande buskar ska förekomma tämligen allmänt. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda och döende träd. Gran, sykomorlön, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Frihuggning av ekar.

Underhållsåtgärder:

- Unga träd som går upp i kronorna på äldre, grövre eller på annat sätt värdefulla naturvårdsträd ska röjas bort.
- Veteraniseringsåtgärder för att öka mängden död ved och andra värdefulla substrat får utföras vid behov.
- Askar får endast tas ned om de bedöms vara riskträd, dvs träd som riskerar att skada besökare. Nedtagna träd ska dras åt sidan och får inte ligga över stigar.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 8. Fornborgen i delområde 1.5.

Delområde 1.5

Beskrivning

Delområdet utgörs av en fornborg från järnåldern som givit reservatet dess namn (se bilaga A). Den gamla fornborgen ligger på en platå med en ravinsluttning mot öster. På borgen växer ett antal solitära grövre ekar och runt borgen växer en del ek, björk och rönn (fig. 8). Markfloran är relativt artfattig men det förekommer bl.a. kransrams, liljekonvalj, myskmadra och månviol. Här finns också en skyttegrav från andra världskriget. I övrigt finns två bänkar med bord. Här finns även en gravhög kallad Åsahögen. Fornborgen utgör en välbesökt punkt i området och här finns bänkar med bord.

Bevarandemål

Arealen av delområdet ska vara minst 0,5 ha. Området ska bevaras som en fornborg från järnåldern och inga skador får uppkomma på fornlämningen. Spridda solitära ekar och hävdad gräsmark ska prägla området. Området ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ekarna ska vara glest stående med en krontäckning på högst 40%. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad uträkning. Ekarna ska tillåtas att bli gamla och grova och det ska förekomma ersättningsträd till dessa på platser som inte påverkar fornborgen negativt. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årlig slåtter i syfte att hålla platån öppen.
- Underhållsröjning, vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävsarter.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 9. Norra lertäkten i delområde 1.6.

Delområde 1.6

Beskrivning

Delområdet utgörs av reservatets norra lertäkt där eldfast lera togs ut under 1900-talet (se bilaga A). I samband med detta upptäcktes fossil av utdöda ryggradsdjur bl.a. fotspår från dinosaurier. Lertäkten är öppen och leran synlig. I området förekommer arter som t.ex. flockarun (NT), humleblomster, vildmorot, läkevänderot, hästhov, piggstarr, smultron, toppvaxskivling och ärtstarr. Vildbin/humlor som t.ex. fransgökbi, märelsandbi, parksandbi, väggsidenbi, hushumla, mörk jordhumla, sydlig åkerhumla och åkerhumla är noterade. En del alsly förekommer.

Bevarandemål

Arealen lertäkt ska vara minst 0,7 ha. Regelbunden slyröjning ska påverka området. Området ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Lertäkten ska vara öppen och krontäckningen liten (<10%). Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Sandblottor ska vara ett inslag i lertäkten för att gynna vildbin. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årlig underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation. Röjningsresterna eldas på lämplig plats eller transporteras ut från reservatet. Röjningsresterna får inte påverka hotad eller rödlistad flora negativt.
- Sandblottor ska skapas och underhållas för att gynna vildbin om behov uppstår.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.2 Skötselområde 2 – Södra delen

Delområde 2.1: Åkermark – 0,4 ha

Delområde 2.2: Betesmark – 4,3 ha

Delområde 2.3: Ädellövskog – 8,2 ha

Delområde 2.4: Lertäkt – 0,1 ha

Areal totalt: 13,1 ha

Natura 2000-naturtyper: Näringsrik ekskog (9160), Ädellövskog i branter (9180)

Delområde 2.1

Beskrivning

Delområdet består av områdets åkermark beläget i den västra delen av reservatet (se bilaga A). Åkermarken är indelad i två mindre områden. Den södra nyttjas som vall och den norra odlas.

Bevarandemål

Arealen åkermark ska vara 0,4 ha, men den får minska till fördel för slåtteräng eller betesmark. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årligt åkerbruk, alt. slåtter eller bete. Vid slåtter ska det slagna materialet tas bort.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 10. Betesmarken i den södra delen av reservatet i delområde 2.2.

Delområde 2.2

Beskrivning

Delområdet består av områdets betesmark beläget i den östliga centrala delen av reservatet (se bilaga A). Betesmarken är den största i reservatet och betas med får och kor och ingår i en större betesfälla som sträcker sig utanför reservatet (fig. 10). Betestrycket är svagt och florán trivial med främst tistlar och brännässlor, men här växer även fliknäva, gråfibbla, grästhjörblomma, gåsört och jordklöver. I träd- och buskskiktet förekommer asp, björk och hagtorn. En stig går igenom området i väst-östlig riktning. Mitt i betesmarken ligger en kommunal Va-anläggning som förvaltas av kommunen. Den är inhägnad och där står en stor silvergran.

Bevarandemål

Arealen öppen betesmark ska vara minst 4,3 ha. Regelbunden hävd med bete alternativt slåtter ska påverka området. Vid slåtter ska slagat material tas bort. Ingen skadlig ansamling av förna (t.ex. fjolårsgäs) ska finnas i området efter vegetationsperiodens slut. Området ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Ingen antropogen näringstillförsel, inklusive indirekt näringstillförsel genom tillskottsutfodring av betesdjur, ska förekomma. Betesmarken ska vara öppen och krontäckningen liten (<30%). Värdefulla brynbildande buskar ska

förekomma. Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årligt bete, gärna med lantraser, alternativt slåtter och efterbete. Vid slåtter ska slaget material tas bort.
- Underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Underhållsbränning, vid behov, för att hålla efter igenväxningsvegetation och ohävdarter.
- Betesputsning vid behov.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 11. Vitsippor som växer i området på våren i delområde 2.3. Foto: Maria Sandell.

Delområde 2.3

Beskrivning

Delområdet består av reservatets södra ädellövskog, söder om Råån (se bilaga A). Från söder till norr rinner Härslövsbäcken genom området som sen förenar sig med Råån i reservatet. Skogen domineras av ek, ask, björk, rönn och hassel, men här finns även alm, bok, fågelbär, klibbal och apel. Skogen i den södra delen av reservatet är yngre än i den norra delen. Många av askarna har drabbats av askskottsjukan och dött, och många sjuka träd har tagits ner. Sykomorlön är också noterad i området. I markfloran dominerar främst skogsbingel, skogstry, blekbalsamin och häxört men här växer även arter som desmeknopp (NT), blåsippa, bäckveronika, lundgröe, måbär,

månviol (NT), skogsknipprot, smånunneört och Sankt Pers nycklar. Guldlockmossa, kransmossa, lerfickmossa, palmmossa, rutlungmossa, trubbfjädermossa och vedblekmossa är några av de arter mossor som är noterade i området. Insekter som t.ex. almsnabbvinge (NT), silverstreckad pärlmorfjäril, skogsdödgrävare, smalblomlock, stor kardinalbagge och större bandfly är noterade. Många svampar är noterade i området, bl.a. lundticka (VU), prakttagg, stor tratticka (NT), sydlig sotticka (NT), blekviolett spindling, blodsopp, blåmusseron, citronskål, glitterbläcksvamp, grönmussling, hasselsopp och kantarellmussling. Området har ett rikt fågelliv med arter som bl.a. björktrast (NT), entita (NT), grönfink (EN), gröngöling, gärdsmyg, gök, härmsångare, morkulla, näktergal, nötväcka, ormvråk, kattuggla, rödhake, spillkråka (NT), steknäck, stjärtmes, större hackspett och svartvit flugsnappare.

Bevarandemål

Arealen ädellövskog ska vara minst 8,2 ha. Naturliga processer, t.ex. trädens föryngring, åldrande och avdöende samt omkullfallna träd och luckbildning, liksom periodvisa omvälvande störningar, t.ex. insektsangrepp, översvämning eller stormfällning ska påverka dynamik och struktur. Till följd av naturliga störningar kan eventuellt yngre successionsstadier förekomma under perioder. Hydrologin och näringsstatusen ska vara naturlig och ostörd. Det ska finnas gamla träd och föryngring av nya träd som efterträdare av följande trädarter: ek och ask. Hassel ska förekomma tämligen allmänt. Trädskiktet ska vara olikåldrigt och flerskiktat. Följande strukturer/substrat ska finnas: gamla träd, levande träd med döda träddeklar, liggande död ved och högstubbar, stående döda och döende träd. Gran, sykomorlönn, buskar och sly/ungträd ska inte tillåtas ta överhanden eller skada de biologiskt gamla och värdefulla träden i området. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- De nedtagna askarna i slänterna ska läggas på ett mer lämpligt ställe så att de inte riskerar att rulla ner på stigen.

Underhållsåtgärder:

- Unga träd som går upp i kronorna på äldre, grövre eller på annat sätt värdefulla naturvårdsträd ska röjas bort.
- Veteraniseringsåtgärder för att öka mängden död ved och andra värdefulla substrat får utföras vid behov.
- Askar får endast tas ned om de bedöms vara riskträd, dvs träd som riskerar att skada besökare. Nedtagna träd ska dras åt sidan och får inte ligga över stigar.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

Fig. 12. Södra lertäkten i delområde 2.4.

Delområde 2.4

Beskrivning

Delområdet utgörs av reservatets södra lertäkt där eldfast lera togs ut under 1900-talet (se bilaga A). I samband med detta upptäcktes fossil av utdöda ryggradsdjur, inklusive dinosaurier. Även fotavtryck från den sex meter höga dinosaurien Plateosaurus har påträffats i den södra lertäkten. Den södra lertäkten är mindre än den norra men i övrigt liknande i karaktär (fig. 12). Det förekommer arter som t.ex. humleblomster, vildmorot, läkevänderot, hästhov, piggstarr, smultron, toppvaxskivling och ärtstarr. Vildbin/humlor som t.ex. fransgökbi, märelsandbi, parksandbi, väggsidenbi, hushumla, mörk jordhumla, sydlig åkerhumla och åkerhumla. En del alsly förekommer.

Bevarandemål

Arealen lertäkt ska vara minst 0,1 ha. Regelbunden slyröjning ska påverka området. Området ska ha en ostörd hydrologi och näringsstatusen i marken ska vara naturlig. Lertäkten ska vara öppen och krontäckningen liten (<10%). Varken vedartad eller örtartad igenväxningsvegetation ska förekomma mer än i begränsad utsträckning. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- Inga.

Underhållsåtgärder:

- Årlig underhållsröjning för att hålla efter igenväxningsvegetation. Röjningsmaterialet tas om hand på plats genom flisning eller eldning eller transporteras ut från reservatet. Röjningsresterna får inte påverka hotad eller rödlistad flora negativt.
- Sandblottor ska skapas för att gynna vildbin.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas.

4.3 Skötselområde 3 – Vattendrag

Skötselområde 3: Vattendrag – 1,6 ha

Areal totalt: 1,6 ha

Natura 2000-naturtyper: Mindre vattendrag (3260)

Fig. 13. Råån i skötselområde 3.

Beskrivning

Skötselområdet består av Råån, Borgenbäcken och Härslövsbäcken med kantvegetation (se bilaga A). Råån rinner genom reservatet i ost-västlig riktning i den centrala delen (fig. 13). Borgenbäcken rinner i en ravin i nord-sydlig riktning och Härslövsbäcken rinner i syd-nordlig riktning. Råån utgörs av Natura 2000-naturtypen Mindre vattendrag (3260). Råån rinner genom ädellövkogen och i kanten av reservatets betesmarker. Det förekommer en del vass längs Råån och gul näckros växer i ån. En del ask har tagits ned längs ån. Kungsfiskaren (VU) häckar längs Råån, men även forsärla, strömstare, häger, rörhöna och gräsand är noterade. Sveriges båda två arter jungfrusländor, blå jungfruslända och blåblandad jungfruslända som båda är knutna till rinnande vatten, finns längs ån. I Råån förekommer bl.a. öring, gädda och mört. Den invasiva arten signalkräfta har en stabil population i ån och längs ån växer den invasiva arten jättebalsamin.

Bevarandemål

Vattendragen ska ha en naturlig hydrologi, vilket bland annat innebär naturliga översvåmningsregimer som är en viktig förutsättning för naturtypens bevarande. Vattendragen ska vara naturliga med frånvaro av rätning och rensning, liten påverkan av näringsämnen samt en skiftande vattendynamik som skapar en variation av strandmiljöer, vegetation av bottnar med förutsättning för hög biologisk mångfald. Beskuggning av vattendragen ska vara god. Kantzonerna längs vattendragen ska bestå av betesmarker och skog. Vattenkvaliteten ska vara god, varken försurat eller övergött och halterna av miljögifter ska understiga gällande gränsvärden enligt bedömningsgrunderna för vattendirektivets miljökvalitetsnormer och därmed uppnå god status.

Förekomsten av flytbladsvegetation ska vara god och det ska även finnas inslag av akvatiska mossor. Död ved ska förekomma naturligt i vattendragen. Antropogena vandringshinder ska saknas. Främmande och/eller invasiva arter ska inte förekomma, varken i vattendragen eller i strandzonen.

Skötselåtgärder

Restaureringsåtgärder:

- All jättebalsamin ska bekämpas längs ån.

Underhållsåtgärder:

- Vandringshinder som bildas i ån och bäckarna ska tas bort snarast möjligt om dessa påverkar vattendragen negativt.
- En vegetationsridå ska lämnas längst vattendragen för beskuggning av vattnet.
- Fiskevårdsåtgärder får utföras vid behov för att gynna lekande och vandrande fisk samt ägg och yngel.
- Främmande och/eller invasiva arter ska bekämpas, både på land och i vattendrag.

5 Friluftsliv

Borgen ligger direkt norr om Vallåkra och bedöms som ett tätortsnära reservat. Två parkeringar finns i anslutning till reservatet, en i den norra delen och en utanför reservatet i den södra delen. Det finns möjlighet att ta sig till reservatet med tåg då man åker till Vallåkra station och sen går till reservatet. Markerade stigar finns i reservatet och broar gör det enkelt för besökaren att ta sig över Råån och bäckarna. Reservatet är ett välbesökt promenadområde.

Informationsskylt som beskriver fornborgen ska finnas på borgplatån. Informationsskylt som informerar om de fossilfynd som gjorts i området, inklusive de fotavtryck som hittats av dinosaurien Plateosaurus, ska finnas vid den södra lertakten.

Informationsskyltar, stängselgenomgångar, broar, bänkar med bord, parkering samt gränsmarkeringar ska ses till regelbundet och underhållas av förvaltaren.

Åtgärder för friluftslivsanordningar presenteras i tabell 3 och dess lokalisering i bilaga D.

6 Jakt och fiske

Jakt får inte bedrivas under lördagar, söndagar och övriga helgdagar. Enligt föreskrifterna för reservatet får jaktorn inte uppföras. Siktgator för jakt får inte röjas. Det är inte tillåtet att utfodra vilt. Fisket regleras inte i reservatsbeslutet. Jakt eller ökad jakt på vildsvin bör övervägas om de börjar orsaka skada i reservatet.

7 Utmärkning av naturreservatets gräns

Gränsutmärkning ska utföras enligt Naturvårdsverkets anvisningar snarast efter att beslut om bildande av naturreservat har vunnit laga kraft. Gränsmarkeringar underhålls och förnyas vid behov. Miljövänligt material eftersträvas för gränsutmärkningsstolpar, skyltar och färg.

8 Tillsyn

Länsstyrelsen ansvarar för regelbunden tillsyn av reservatet.

9 Dokumentation och uppföljning

9.1 Uppföljning av bevarandemål och skötselåtgärder

Uppföljning av bevarandemål ska ske i enlighet med de anvisningar som Naturvårdsverket utfärdar. Skötseln av naturreservatet följs upp kontinuerligt så att bevarandemål och syfte med naturreservatet uppnås. Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning och avrapportering av skötselåtgärder.

9.2 Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare, dock kan uppföljning av bevarandemålen medföra att skötselåtgärder måste anpassas efter ny kunskap.

10 Kostnadsansvar och prioriteringar

Om det utgår annan statlig ersättning för skötsel av marker, t.ex. miljöersättning, ersättning för restaurering etc. kan inte föreslagna skötselåtgärder (eller motsvarande åtgärder) utföras eller finansieras av reservatsförvaltningen.

Tabell 3. Sammanfattning och prioritering av skötselplanens åtgärder. Prioritering inom intervall 1–3 där 1 är högsta prioritet att genomföra.

Skötselåtgärd	Tidpunkt	Skötsel- område	Kostnads- och åtgärdsansvarig	Prioritet	Upplysningar
Markskötsel					
Bete	Årligen	1.2, 1.3, 2.2	Förvaltaren/mark ägaren	1	Omfattande trampskador får inte uppkomma
Slåtter	Årligen	1.5	Förvaltaren	1	Skärande/klippa nde redskap
Underhållsröjning av sly	Årligen	1.6, 2.4	Förvaltaren	1	Motormanuellt
Frihuggning av grova träd	Vid behov	1.4, 2.3	Förvaltaren	1	Motormanuellt
Röjning av främmande och/eller invasiva arter	Vid behov	Hela området	Förvaltaren/mark ägaren	1	
Underhållsröjning av sly	Vid behov	1.2, 1.3, 1.5, 2.2	Förvaltaren	2	Motormanuellt
Underhållsbränning	Vid behov	1.2, 2.2	Förvaltaren	2	
Anläggningar					
Underhåll av parkeringsplats	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	3	
Underhåll av informationsskyltar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av gränsmarkering	Vid behov	Hela området	Förvaltaren	1	
Markering och underhåll av stigar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av broar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	
Underhåll av stängselgenomgångar	Vid behov	Enligt bilaga D	Förvaltaren	2	

11 Rödlistade arter

Tabell 4. Förekomst av:

- signalarter (S), som används för att lokalisera och urskilja skogar med höga naturvärden (Artdatabanken 2021)

- rödlistade arter uppdelade enligt Artdatabankens kategorier: Nationellt utdöd (RE); Akut hotad (CR); Starkt hotad (EN); Sårbar (VU); Nära hotad (NT); Kunskapsbrist (DD), (Artdatabanken 2020)

Nedanstående artförteckning innehåller 41 rödlistade arter.

Art	Kategori	Inventeringsdatum	Källa/ Uppgiftslämnare
Mossor			
Guldlockmossa	S	2019-07-20	Artportalen
Platt fjädermossa	S	2019-07-20	Artportalen
Trubbfjädermossa	S	2019-07-20	Artportalen
Lavar			
Gulnål	S	2019-07-20	Artportalen
Rostfläck	S	2019-07-20	Artportalen
Kärlväxter			
Alm	CR	2021-08-18	Egen observation
Ask	EN	2021-08-18	Egen observation
Desmeknopp	NT	2018-04-22	Artportalen
Flockarun	NT	2021-07-05	Artportalen
Hålnunneört	NT	2020-04-03	Artportalen
Kransrams	S	2019-07-20	Artportalen
Myskmadra	S	2020-04-03	Artportalen
Månviol	NT	2021-05-22	Artportalen
Skogsbräsa	S	2017-04-09	Artportalen
Skogsknipprot	S	2019-08-11	Artportalen
Skogsveronika	NT	2020-06-12	Artportalen
Småvänderot	VU	2011-05-29	Artportalen
Tibast	S	2000-03-19	Artportalen
Vättersos	S	2021-04-21	Artportalen
Åkerkulla	NT	2017-06-03	Artportalen
Svampar			
Granmussling	NT	2004-03-06	Artportalen
Gulfotsskölding	S	2019-07-20	Artportalen
Hasselsopp	S	2015-09-15	Artportalen
<i>Hypoxylon macrocarpum</i>	DD	2004-03-06	Artportalen
<i>Hypoxylon petriniae</i>	NT	2019-07-20	Artportalen
Lundticka	VU	2015-01-24	Artportalen
Läderskål	S	2019-04-13	Artportalen
Nätskölding	S	2020-08-06	Artportalen
Prakttagging	EN	2019-12-01	Artportalen
<i>Rigidoporus obducens</i>	VU	2019-07-20	Artportalen
Rutkremla	S	2019-09-12	Artportalen
Scharlakansskål	S	2019-12-01	Artportalen
Snövit fingersvamp	S	2017-10-01	Artportalen
Sprickskölding	S	2020-08-06	Artportalen
Stor tratticka	NT	2019-12-01	Artportalen
Svartöra	NT	2020-08-06	Artportalen
Sydlig sotticka	NT	2019-07-20	Artportalen
Toppvaxskivling	S	2019-09-08	Artportalen

Art	Kategori	Inventerings- datum	Källa/ Uppgiftslämnare
Ryggradslösa djur			
Almsnabbvinge	NT	2019-07-20	Artportalen
Bredbrämad bastardsvärmare	NT	2013-07-24	Artportalen
Fransgökbi	NT	2006-06-11	Artportalen
Myskobock	S	2019-08-11	Artportalen
Märgelsandbi	NT	2006-06-11	Artportalen
Sexfläckig bastardsvärmare	NT	2020-08-04	Artportalen
Skogsalmsdvärgmal	NT	2020-09-12	Artportalen
Fåglar			
Björktrast	NT	2021-05-14	Artportalen
Blå kärrhök	NT	2019-11-24	Artportalen
Entita	NT	2021-04-06	Artportalen
Grönfink	EN	2021-03-25	Artportalen
Grönsångare	NT	2021-06-23	Artportalen
Gulspurv	NT	2021-07-05	Artportalen
Hussvala	VU	2020-05-11	Artportalen
Kråka	NT	2013-06-24	Artportalen
Kungsfiskare	VU	2021-01-05	Artportalen
Mindre hackspett	NT	2021-04-14	Artportalen
Rödvingetrast	NT	2021-03-31	Artportalen
Spillkråka	NT	2021-04-14	Artportalen
Stare	VU	2021-03-31	Artportalen
Svartvit flugsnappare	NT	2021-05-22	Artportalen
Sävsparv	NT	2021-04-06	Artportalen
Tornseglare	EN	2020-06-04	Artportalen
Ärtsångare	NT	2021-05-15	Artportalen

12 Källor

Andersson, J., Larsson, A. & Pålsson, L. 2001. Skötselplan för Borgen.

Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Artdatabanken 2021. Signalarter i Sverige 2021. Artdatabanken, SLU, Uppsala.

Artportalen, <https://artportalen.se/>.

Fig. 1. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 2. Lantmäteriets geodatasamverkan.

Fig. 3. Buhrmans Skånekarta från 1687.

Fig. 4. Ekonomiska kartan från 1910. Malmöhus läns hushållningssällskap. Kartblad 18.

Nilsson, K., & Fridolf, E. 2018. Bevarandeplan för Natura 2000-området Borgen SE0430117.

Sveriges Geologiska Undersökning, 2022.

Bilaga A, Skötselområdeskarta Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Länsstyrelsen
Skåne

Skötselområden

1.1 - Åkermark	1.6 - Lertäkt
1.2 - Öppen betesmark	2.1 - Åkermark
1.3 - Trädklädd betesmark	2.2 - Betesmark
1.4 - Ädellövskog	2.3 - Ädellövskog
1.5 - Fornborg	2.4 - Lertäkt
	3 - Vattendrag

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

0 50 100 150 Meter

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga B, Natura 2000-naturtypskarta Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Länsstyrelsen
Skåne

3260 - Mindre vattendrag	9180 - Ädellövskog i branter
6410 - Fuktängar	Natura 2000 Borgen SE0430117
9160 - Näringsrik ekskog	Naturreservatets gräns

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

0 50 100 150 Meter

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga C, Fornlämningar Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Länsstyrelsen
Skåne

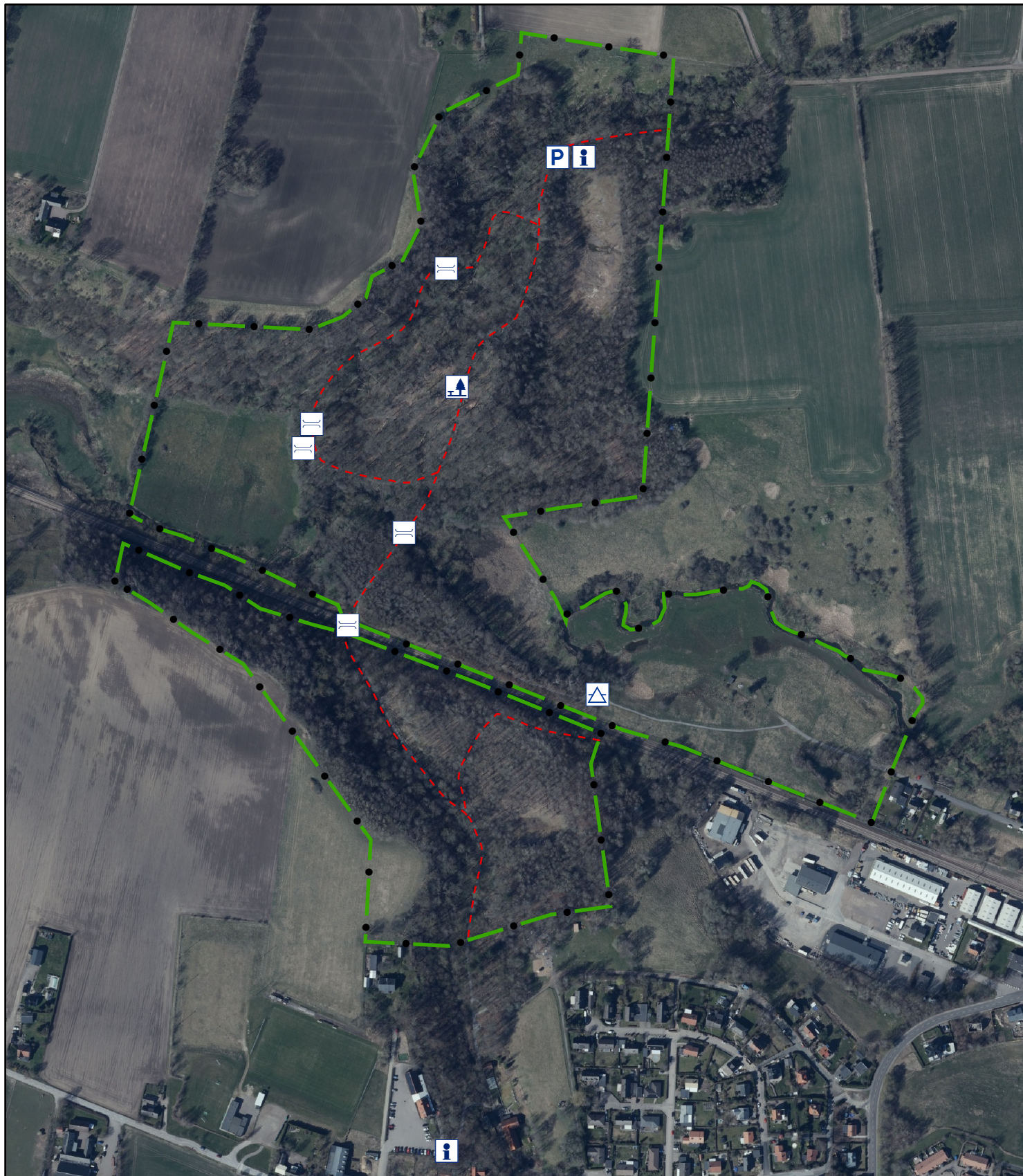
- ⋯ Naturreservatets gräns
- ▨ Fornlämning

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Bilaga D, Friluftslivskarta Naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Länsstyrelsen
Skåne

	Bro		Stängselgenomgång
	Informationsskylt		Vandringssled
	P-plats		Naturreservatets gräns
	Rastplats		

0 50 100 150 Meter

Illustrationskarta till skötselplan för
naturreservatet Borgen
Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-18409-2022

© Länsstyrelsen Skåne
© Lantmäteriet Geodatasamverkan

Naturreseptatet Borgen syftar till att långsiktigt bevara biologisk mångfald och att skydda, vårda och återställa värdefulla naturmiljöer. Områdets ädellövsfog och andra ingående naturmiljöer samt områdets orörda karaktär med dess ekosystem och biologiska mångfald bevaras och i förekommande fall restaureras.

En del av Länsstyrelsens verksamhet är att skydda värdefulla natur- och friluftsområden genom att bilda naturreseptat och upprätta skötselplaner.

Skötselplanen innehåller syftet med naturreseptatet, en markhistorisk beskrivning samt planerad markanvändning, mål och skötselåtgärder för området. Den innehåller även information om friluftslivet.

Länsstyrelsen
Skåne

www.lansstyrelsen.se/skane

Yttrande och Länsstyrelsens svar

Yttrande från Helsingborgs kommun:

Yttrande över förslag till bildande av naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun, dnr 00435 / 2022

Beskrivning av ärendet

Länsstyrelsen Skåne har tagit fram förslag till beslut om bildande av naturreservatet Borgen med tillhörande skötselplan. Förslaget har utarbetats utifrån behov av revidering av nu gällande föreskrifter. Helsingborgs stad har fått möjlighet att lämna eventuella synpunkter på förslaget.

Synpunkter från kommunstyrelsen

Området består av cirka 30 hektar uppvuxen ädellövskog och betesmarker med mycket höga naturvärden. Området är utpekad i stadens översiktsplan, natur- och kulturmiljöprogram och grönstrukturprogram som ett område med höga skogliga värden.

Borgen avsattes som naturminne den 20 maj 1959 på grund av sin egenart och naturskönhet och har sedan naturvårdslagen infördes 1964 betraktats som naturreservat. Den 18 december 2001 ombildades och utökades reservatet. Området har även blivit Natura 2000- område enligt EU:s art- och habitat-direktiv. Därför har Länsstyrelsen sett ett behov att komplettera och förtydliga föreskrifter så att skyddsformerna ligger i linje med varandra. Vidare har syftet med naturreservatet kompletterats med att gynnsamt bevarandetillstånd ska upprätthållas för områdets förekommande arter och livsmiljöer. Helsingborg stad är markägare och förvaltare av södra delen av området.

Helsingborgs stad ser det som mycket positivt att Länsstyrelsen ser över föreskrifter och syftet med reservatet så att skyddsformerna går i linje med varandra. Det är bra att få uppdaterade föreskrifter som är mer flexibla för förvaltare och att fler av reservaten längs Rååns dalgång får liknande föreskrifter. Detta underlättar för besökare som vill uppleva hela området. Det underlättar även att skötselplanen

uppdateras inom ett 20 års intervall för att bättre följa med tiden och för att anpassas till den pågående klimat-förändringen och andra hot som påverkar området.

Reservatshandlingarna är överlag väl genomarbetade och staden har endast några synpunkter som gäller precisering av kartinformationen, syftet, och inriktning av skötseln.

- Bilaga D (3) visar inte skylten vid parkeringen ovanför Stenkärlsfabriken, här finns också en naturreservatsskylt.
- Syftet för reservatet ska uppnås genom att: ...”uppsläende träd och buskar röjs bort fortlöpande för att förhindra igenväxning av betesmarkerna...”. Vi anser att det är rimligt att få lämna en vegetationsridå i kanten av Råån, på dess södra sida i betesmarken, för att skugga vattendraget och på så sätt hindra igenväxning av vattendraget och bibehålla ett kallare vattendrag under varma somrar. Detta i enlighet med bevarandemålet för skötselområde 3 – vattendrag.
- ”Friluftsanordningar: användning av tåliga material, ”. Vi anser att det bör förtydligas att tåliga material även bör vara miljöanpassade, gärna naturligt material.
- Skötselplanen får gärna hänvisa till befintliga bilagor, figurer och tabeller i texterna för att underlätta för läsaren detta vid exempelvis beskrivning av skötselområden.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen vill påminna kommunen om att sedan naturreservatet Borgen reviderades år 2001 har Länsstyrelsen varit utsedd förvaltare, enligt gällande beslut från den 18 december 2001. Kommunen äger marken, men som markägare är kommunen inte automatiskt förvaltare. Detta är inget som ändras i och med detta beslut. Vill kommunen förvalta sin mark inom naturreservatet Borgen måste ett skötselavtal upprättas mellan Länsstyrelsen och kommunen. Innan detta sker ska kommunen söka dispens från föreskrifterna innan någon form av skötsel sker i naturreservatet. Detta i enlighet med 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i markägares och annan sakägares rätt att förfoga över fastighet inom naturreservatet. Kommunen disponerar inte rätten att avverka träd, bredda stigar med stenkross eller övriga åtgärder inom naturreservatet.

Länsstyrelsen tog beslutet att inte ta med informationsskylten vid parkeringen vid stenkärlsfabriken då detta ligger utanför naturreservatet och parkeringen inte tillhör naturreservatet. Länsstyrelsen kommer enligt önskemål att markera ut skylten på kartan i bilaga D.

Enligt skötselplanens bevarandemål för skötselområde 3 framgår det, som kommunen skriver, att vattendragen ska beskuggas. Därav ska det lämnas en vegetationsridå längs vattendragen.

Länsstyrelsen kommer att göra det tydligt i skötselplanen materialet till friluftsanordningarna bör vara miljöanpassade om detta är möjligt. Detta kommer dock inte att bli ett krav då det är viktigt att bäst lämpade material kan användas. Det ska dock strävas att använda miljömässigt anpassade om det är möjligt.

Hänvisningar i skötselplanen har justerats.

Yttrande från Lunds Botaniska Förening:

Remiss angående förslag till bildande av naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun, Dnr 511–18409–2022

Jag har på uppdrag av Lunds botaniska förenings styrelse granskat handlingarna rörande förslaget om naturreservatet Borgen.

Jag har sedan tidigt 80-tal besökt Borgen mer eller mindre regelbundet, och håller det mycket kärt, inte minst för dess fantastiska vårflora. Något oroande har förekomsten av blåsippor kraftigt minskat från 2018 till 2019, troligen på grund av den svåra torkan 2018. Om åtgärder finns för att främja blåsipporna vore dessa önskvärda.

Skötselplanen förefaller väl utarbetad, och jag har inget att anmärka på den, men passar på att framföra min åsikt att de nyligen breddade stigarna, belagda med stora mängder stenkross, har anlagts på ett smaklöst sätt som bättre hör hemma i parker i storstäder. Det finns i min mening ingen anledning att göra stigarna så breda och belagda med så mycket sten som obehagligt krasar under fötterna, överröstande fågelsången. Betänk gärna att stenkross bryts i stenbrott som ej sällan leder till naturförstörelse.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen kommer att se över om det är möjligt att främja blåsipporna.

Stigarna är breddade och underhållna av kommunen. Länsstyrelsen kommer att framföra era åsikter och föreslå mer naturliga stigar framöver.

Yttrande från Skånes Ornitologiska Förening:

Yttrande från Skånes Ornitologiska Förening förslag till nytt beslut för naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun d.nr. 511-18409-2022.

Yttrandet är framtaget av Kullabygdens Ornitologiska Förening.

Kullabygdens Ornitologiska Förening (KOF) ser i stort positivt på Länsstyrelsens förslag till beslut i föreläggande daterat 2022-09-15.

De skötselåtgärder och föreskrifter som framgår av Länsstyrelsens skrivelse gynnar enligt vår bedömning mångfalden i området inklusive fågellivet. Precis som Länsstyrelsen vill vi trycka på att en viktig del i detta är att bevara och utveckla en flerskiktad ädellövskog med avseende på ålders- och artmässig variation och förekomst av död och döende ved av olika arter, stadier och grovlekar samt inslag av luckor och gläntor bevara och gynna de grova och skyddsvärda träden samt ersättare. Äldre sälk och hassel bör sparas. I detta sammanhang vill trycka på luckor och gläntor då stora delar av skogen är väldigt tät och ensartad idag. Luckor och gläntor gynnar insektslivet och därmed fågellivet.

Röjningarna som skett i de gamla lertäkterna är mycket positiva och det är viktigt att de sker regelbundet. I samband med detta kan påpekas att vid den senaste röjningen i den mindre av lertäkterna samlades det röjda slyet i en stor hög på växtplatsen för flockarun som i alla fall temporärt slogs ut. Vid kommande röjningar kan man försöka flytta slyet utanför gläntan.

Den betesdrift som återupptagits på alla betesmarkerna i reservatet från och med i år är gynnsam för naturvärdena. Det är bra att uppsläende träd och buskar röjs bort fortlöpande i betesmarkerna för att förhindra igenväxning men i detta sammanhang vill vi påpeka vikten av behålla mångskiktade och artrika brynmiljöer. Detta gäller särskilt gränsen mellan område 1.2 och 1.3 samt södra kanten av område 1.4 som är mycket fågelrika. Frihuggning av grova träd i område 1.3 ser vi dock som mycket positivt.

En allmän reflektion är att det vore bra med övergångar från reservatets västra del till betesmarkerna i riktning Kvistofta om detta är möjligt.

Länsstyrelsens svar:

Länsstyrelsen kommer att ta hand om röjningsmaterialet vid lertakten så att det inte påverkar flockarun eller annan hotad eller rödlistad art.

En skrivning om att spara brynmiljöer kommer att läggas till i skötselplanen.

En stätta finns i dagsläget som gör det möjligt att ta sig från reservatets västra del till betesmarkerna. Inga fler övergångar är planerade att anläggas.

Yttrande från Skanova:

Skanova har inget att erinra mot förslaget.

Yttrande från Skogsstyrelsen:

Yttrande avseende bildande av naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun, Skåne län

Skogsstyrelsen har beretts möjlighet att yttra sig i rubricerat ärende.

Vi ser positivt på att naturvärdena i området skyddas långsiktigt och tillstyrker förslaget till beslut om bildande av naturreservatet enligt presenterat underlag.

Skogsstyrelsen ansvarar för frågor om skogsbruket och har till uppgift att verka för att landets skogar sköts på ett sådant sätt att de skogspolitiska målen nås. Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet, enligt skogsvårdslagen och delar av miljöbalken gällande skogliga åtgärder på skogsmark (mark som lyder under SVL.). Vidare ingår bland våra uppgifter att medverka i frågor om samhällsplanering för en hållbar utveckling och hushållning med naturresurser.

Yttrande från Sveriges geologiska undersökning (SGU):

Förslag till bildande av naturreservatet Borgen i Helsingborgs kommun

Sveriges geologiska undersökning (SGU) avstår från att yttra sig.

Yttrande från Trafikverket:

Förslag till bildande av naturreservatet Borgen, Helsingborgs kommun

Trafikverket har tagit emot rubricerat ärende för yttrande. Naturreservatet ligger i anslutning till järnvägen Rååbanan.

Trafikverket bedriver underhåll och skötsel på järnvägen och järnvägsområdet som bl.a. innebär röjning/slätter, åtgärder mot invasiva arter samt avvattningsåtgärder. Trafikverket anser att de åtgärder som ingår i det ordinarie underhållet av befintlig järnväg ska kunna genomföras obehindrat även fortsatt.

HUR MAN ÖVERKLAGAR LÄNSSTYRELSENS BESLUT

Om du vill överklaga Länsstyrelsens beslut ska du skriva till Regeringen, Miljödepartementet. Överklagandet ska dock skickas till skane@lansstyrelsen.se eller Länsstyrelsen Skåne, Miljöavdelningen, 205 15 MALMÖ.

Tid för överklagande

Överklagandet ska ha kommit in till Länsstyrelsen **senast den 9 januari 2023**. Om den som vill överklaga beslutet företräder det allmänna ska överklagandet dock ha kommit in tre veckor från den dag då beslutet meddelades.

Innehåll

Överklagandet ska vara skriftligt. I överklagandeskrivelsen ska ni ange:

- vilket beslut ni överklagar, beslutets datum och ärendenummer (diarienummer),
- på vilket sätt ni vill att beslutet ska ändras,
- er adress, telefonnummer och eventuell e-postadress,
- eventuella handlingar eller annat som stödjer er mening.

Ytterligare upplysningar

Behöver ni veta mer om hur ni ska göra kan ni ringa till Länsstyrelsen, telefon 010-224 10 00 (växel).